ВУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 116 (6145)
ИЮНИИН 10
СУББОТО
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

НОМ ТАРААЛГА— ШУХАЛА АСУУДАЛ

Ном хадаа ажалша олониитые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин элдэб олон арга боломжонуудай нэгэн мүн. Советскэ хүнүүдэй политическэ, научна эрдэмүүдые шудалха ябадалда номууд угааехэ һуури эзэлжэ, тэдэнэй оюун мэдэрэлые гүнзэгырүүлдэг, духовно шэнжэ шанарыень баяжуулдаг гээшэ.

Дээрэ хэлэгдэһэниие баталһан баримтанууд хаа хаанагүй олон. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой хонишон Будажап Тулбуреев иигэжэ хэлэнэ:

—Манай агууехэ вождьнор Ленин ба Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулгые гүнзэгыгөөр шудалжа байнаб. «Агууехэ баатарнууд» гэһэн номые абажа уншааб. Иимэ номуудые хододоо асаржа байхыень ном зөөгшэдэ захидагби.

Эдэ үгэнүүд нилээд олон юумэнүүд тухай хэлэнэ. Ном хадаа коммунизм байгуулагшадай дүтын хани болоо. Колхозно таряашад, хүдэлмэришэд болон интеллигенци элдэб олон номуудые уншадагшье, уншахые хүсэдэгшье байна.

Большевистскэ парти ба советскэ засаг болбол номуудые үргэн олониитэдэ хүргэжэ байхын тула ходо-доо оролдодог. Гансахан манай Бурят-Монголой республика соо жэл бүри, хэдэн зуугаад мянган экземпляр номууд хэблэгдэдэг байна. Тиихэдэ библиотекэнүүдэй, номой магазинуудай тоонууд жэлһээ жэлдэ олошорно. Хаанта засагай үедэ нэгэшье библиотекэгүй байһан манай республика соо мүнөө хэдэн зуун библиотекэнүүд, номой 31 магазинууд хүдэлмэрилнэ. Гадна, хэдэн олон колхознигууд, хүдэлмэришэд болон интеллигентнүүд өөһэдын библиотекэтэй болонхой. Дээрэ бэшэгдэһэн баримтанууд бидэниие — советскэ хүнүүдые омогорхуулхал ёһооро омогорхуулна.

Удха түгэс, һонин номууд манай орон дотор олон. Тэдэниие ажалшадай дүүрэнээр хэрэглэлгэ угааехэ удхашанартай байна. Энээндэ библиотекэнүүдэй үүргэ ехэ. Хэды олон библиотекэнүүд ба ном худалдадаг организацинууд бүхы арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, ажалшадай дунда ном тараалгаар амжалтануудые туйлана. Гэбэшье, энэ шухала хэрэгтэ горьтойхон дутагдалнууд бии.

Яруунын аймагта ном худалдалгын ба тараалгын тон муугаар табигдаһан тухай манай селькор мэдээсэнэ. Аймцентртэхи сельмаг (даагшань нүхэр Грехов) аяар мартын нэгэндэ болоһон шалгалтаһаа хойшо номуудые худалданагүй. Комсомольск тосхоной сельмаг соо оройдоо 11 ном бии. Тиихэдэнь хэдэн олон, тон шухала номууд складтань хэбтэжэ байна. Аймпотребсоюзай зарим хүтэлбэрилэгшэд ном худалдалгые үлүү, нобшо, олзогүй ажал гэжэ тоолодог. Тиихэдэ рыбкоопой магазинуудта ном бүри үгы юм. Иимэ гүрэндэ харша заншал тогтооһон, холые хараха дурагүй хүнүүдтэй Яруунын аймгүйсэдком яахадаа эблэршоо гээшэб?

Библиотекэнүүд нютагтаа культурын улам ехээр дэлгэрхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэхэ зэргэтэй.

Энэ хэрэгтэ һайн үльгэр жэшээе Кударын аймгүйсэдком, тэрэнэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһаг харуулна. Тэндэ библиотекэ, уншалгын байшан, клубуудай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар һара бүри үнгэргэгдэдэг. Мүн тэдэндэ байра дээрэншье туһа үзүүлэгдэдэг. Номуудай эгээл холо хүрэтэр яажа ошодогынь шалгагдажа байдаг байна. Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой уншалгын байшангые даагша Жамсаран Арьяинай үүсхэл эндэ үргэнөөр дэмжэгдэдэг юм.

Шухала хэрэгтэй, һонин номуудые манай арад үдэр бүри олоор хүлеэнэ. Ажалшадай энэ эрилтые хангаха талаар «Роскниготоргын» Бурят-Монголдохи конторо, «Союзпечатиин» отделенинүүд, мүн худалдаа наймаанай организацинууд илангаяа ехэ оролдолго гаргаха ёһотой. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи полиграфи, издательствонууд ба ном худалдалгын Управлени харьяата органуудайнгаа ажалые улам һайжаруулха, тэдэндэ саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Номуудай элбэгээр тараагдаха ба олоор уншагдаха ябадалда партийна, советскэ органууд ехэхэн үүргэ эзэлнэ. Тэдэнэр хадаа энэ асуудалда хододоо анхаралаа табижа байха зэргэтэй. Тиигэжэ олониитын хүсые шадамараар хэрэглэхэ шухала байна. Ном тараалгада энээнһээ урда тээ хэрэглэгдэһэн, тиигээд туһатай гэжэ тоологдоһон формо бүхэниие хэрэглэхэ хэрэгтэй. Газетэнүүдээр, радиогоор дамжуулан ном тухай пропаганда ябуулха, реклама хэхэ, ном зөөлгые, номой базарые, выставкэнүүдые эмхидхэхэ гэхэ мэтын формонуудые хэрэглэжэ болоомоор байна.

Ажалшадай дунда номые элбэгээр тараалга хадаа гүрэн түрын хэрэг мүн. Тиимэһээнь энэ хэрэгые шадабаритайгаар, харюусалгатайгаар, эдэбхитэйгээр эрхилхэ шухала. Тиигэжэ советскэ хүнэй—коммунизм байгуулагшын эрилтэнүүдые хангалга хадаа арюун ба хүндэтэй уялга мүн.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые шагналга

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-ай Указай үндэһөөр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө Заиграйн, Байкало-Кударын, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Закаменай, Хоринн, Кяхтын, Баргажанай, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын, Кударын, Яруунын, Курумканай, Түнхэнэй аймагуудай, мүн Улан-Удэ, Бабушкин городуудай олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» орденуудаар ба «Эхын медаль» медальнуудаар шагнаба.

«Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи зэргын орденоор 7 хүн, «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи зэргын орденоор 18 хүн, «Эхын алдар» гэжэ гурбадахи зэргын орденоор 16 хүн, «Эхын медаль» гэжэ нэгэдэхи зэргын медаляар 49 хүн, «Эхын медаль» гэжэ хоёрдохи зэргын медаляар 79 хүн шагнагдаа.

Юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн — Сэлэнгын аймагай Үрмын адаг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Л. С. Тугаринова, Баргажанай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн У. П. Молчанова, долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн — Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Цыпилма Раднаева, Курумканай аймагай Курумкан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Д. Б. Бадмаева, зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн — Байкало-Кударын аймагай «18 партсъезд» колхозой гэшүүн Е. Г. Балдакова, табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн — Яруунын аймагай «Улаан Туяа» колхозой гэшүүн Х. А. Бураева, Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой гэшүүн С. Д. Сымбылова, Хорин аймагай Хори тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр С. Я. Бакшеева ба бусад тэдэнэй дунда бии.

Орден ба медальнуудые барюулба

Хэжэнгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шулунов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэһээ ба тэрэнэй даалгабаряар, тус аймагай олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ «Эхын алдар» орденуудые ба «Эхын медаль» медальнуудые һаядаа барюулба.

Тэдэнэй дунда Д. Дымбрылова, М. Линейцева, Л. Батомункуева, Д. Рабданова, Д. Бадмаева, Ц. Эрдынеева болон хамта 30 эхэнүүд шагнал хайрада хүртэбэд.

Иимэ ехэ анхаралайнь түлөө парти ба правительствода, агууехэ вождь Сталинда эдэнэр үнэн зүрхэнэй халуун баяр хүргэнэ.

Д. Доржиев.

Студентнүүдэй үйлэдбэриин практика

Москвагай дээдэ һургуулинуудай хэдэн арбаад мянган студентнүүд үйлэдбэриин ба диплом барихын урда тээхи практикада гаража байна. Ерээдүйн инженернүүд, агрономууд, механизаторнууд хадаа заводуудай цехүүд ба лабораторинуудаар, колхозууд ба совхозуудай полинууд дээгүүр ябажа, үйлэдбэриин дүй дүршэлтэй танилсана.

Ленинградска инженерно-барилгын институдай студентнэр-практикантнууд тэндэхи хүдэлмэришэдтэй социалистическэ договор баталба, тэдэнэр ВУЗ-үүдтэ шудалһан эрдэмээ хүдэлмэришэдтэ ойлгуулжа үгэхөөр, хүдэлмэришэд хадаа практическа мэргэжэлтэй бололгодонь ерээдүйн инженернүүдтэ туһалхаар шиидэбэ. Энэ коллективэй түрүү үүсхэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна.

Энээниие жэшээ болгон студентнэрэй олон коллектив предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй творческо холбоо байгуулаа.

СССР-эй дээдэ һургуулинуудай Министерствын шиидхэбэриин ёһоор, студентнүүд үйлэдбэриингөө практика тухайда тоосоо хэхэ байна.

Советскэ авиамоделистын рекорд

Московско авиамоделист О. Гаевский «Летающее крыло» гэжэ түхэлэй самолёдой шэнэ модель зохёон бүтээбэ. Тэрэнь 9.955 кубическа сантиметр цилиндртэй бензиновэ мотортой юм. Тус модель час соо 163 километр 447 метр хурданаар ниидэнэ. Июниин 6-да энэ туйлалтые В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ СССР-эй Центральна аэроклубай авиационно спортивна комисси кордово модельнүүдэй эгээн ехэ рекорд гэжэ баталба.

Янза бүриин самолёдуудай авиамодельнүүдэй хамагай хурданаар ниидэлгэнь мүнөө хүрэтэр час соо 129 километр 768 метр болоһон байгаа. Энэ рекордые американец Стайлс 1949 оной июлиин 20-до тогтооһон юм. О. Гаевскиин модель бүхы классуудай самолёдуудай авиамодельнүүдэй ниидэлгын дэлхэйн рекордые булиба.

Олзоборилгын кооперациин тоосоонууд ба һунгалтанууд

Российска федерациин артельнүүд ба союзуудта тоосоото-һунгалтын кампани боложо дүүрэбэ.

Суглаануудта хабаадаһан 32 мянга үлүүтэй хүнүүд хүтэлбэрилхы органуудайнгаа, ревизионно комиссинуудай ажал-ябуулгые тон эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсээ. Правленинүүдэй хүдэлмэриие шүүмжэлэн, суглаанда хабаадагшад олон шэнэ дурадхалнуудые оруулба.

Нюуса голосованяар һунгагдаһан правленинүүдэй 10 мянгаад гэшүүдһээ 7 мянганиинь шэнэ хүнүүд байна. Дээдэ ба дунда техническэ һургуули дүүргэһэн нюурнууд тэдэнэй дунда олон.

Колхозно полинуудта миллион үүр гаргагдаба

Зүгынүүдтэй миллион шахуу үүр энэ зун колхозуудай сэсэгтэ полинууд дээрэ гаргагдаха байна. Ургаса дээшэлүүлхын тула зүгынүүдые хэрэглэлгэ энэ жэлдэ угааехэ хэмжээтэй болоо. Наран сэсэг, гречихэ, хлопчатник, улаан клевер, люцернэ ба зарим бусад культурануудай тарилгада үүрнүүдые гаргана. Эдэ ургамалнуудай сэсэгүүдынь зүгын эдишээр баян юм. Тиимэһээ полинуудта пасека гаргаһан колхозууд ургасаяа дээшэлүүлхэһээ гадна, бал ехээр абаха болоно.

Колхозно шубуу үсхэбэрилгын фермэнүүд үргэдхэгдэнэ

Российска Федерациин колхозууд шубуу үсхэбэрилхэ фермэнүүдээ үргэдхэжэ байна. РСФСР-эй хүдөө ажахын Министерствын инкубаторна станцинууд фермэнүүдтэ эльгээгдэхэ гэрэй залуу шубуунай тооё олошоруулба. Республикын колхозууд гүрэнэй инкубаторнуудһаа тахяагай хэдэн арбаад миллион дальбараа абаха байна.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Шанда хүртэбэ

Мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн ябана. Цех бүхэн үйлэдбэрииингөө бүтээсые дээшэлүүлхэтэеэ хамта, продукциин шанарые һайжаруулхын түлөө шууд тэмсэнэ.

Мяха-һүнэй промышленностиин Министерство ба тус промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК хадаа 1950 оной нэгэдэхи кварталай хүдэлмэреэр Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаба. Улан-Удын мяха-консервын комбинадай колбасна цехын стахановецууд нүхэд Денисенко, Романовский ба Солохина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд тус мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэлсэжэ, «Эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө, хүндэлэлэй грамота ба мүнгэн шан абаа.

Эдэ бригаданууд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Эдэнэр СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсанхай. Июниин 12 болотор продукци үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ нормонуудые дүүргэхэ гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

А. Шестаков.

Ехэ арбилалтануудые хэнэ

Селенгинскэ райуправлениин уһанзамайхид СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ, ашаа шэрэхэ май һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэбэ.

«В. Маяковский», «Пограничник», «Чадаев» пароходуудай командануд социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн ябана. Эдэ командануд ашаа шэрэхэ даалгабаринуудаа ехээр үлүүлхынгээ хажуугаар, түлишэ, түрхихэ, тоһолохо материалнуудые хэдэн центнерээр арбилна.

Мүнөө пароход бүхэнэй команда июниин 12 болотор хахад һарынгаа даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө эрид шангаар тэмсэжэ байна. Һүүлшын үдэрнүүдтэ капитан Можаровай хүтэлбэри доро «Маяковский» пароходой экипаж эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, бусад пароходуудай командануудта эрхим жэшээ харуулна.

В. Плужников.

Түсэбүүдээ уридшалан дүүргэнэ

«Бурмонголлес» трестын Баруун-Тарбагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ намарубэлэй модо бэлэдхэлгын сезон соо һайнаар ажаллаа һэн. Мүнөө тус леспромхозой кадрова хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад байна. Тэдэнэр июниин 5-да хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10.000 кубометр модо шэрэбэ.

—Энэ хадаа сессиин нээгдэхэ үдэртэ манай ажалай бэлэг гээшэ —гэжэ бригадир нүхэр Сухарев мэдүүлнэ.

Тэрэшэлэн шпала хюрөөдэдэг Селенгинскэ заводой хүдэлмэришэд сессиин нээгдэхэ үдэр хүрэтэр хахад жэлэйнгээ программые дүүргэхэ гэһэн уялгаяа майн 29-дэ уридшалан бэелүүлбэ. Тэдэнэр июлиин 1 болотор түсэбэйнгөө дээдэ тээ үшөө хэдэн мянгаад хэһэг шпала хюрөөлэхэ байна.

Д. Очиржапов.

Түрүүшүүлэй жэшээ

Үдын конторын хоридохи километртэ хүдэлмэрилдэг кадрова хүдэлмэришэд модо урадхуулгые амжалтатайгаар ябуулжа байна.

Эндэ урда жэлнүүдтэ бур шабараар дарагдашаһан модонуудые хүдөөдэ гаргалгаар нүхэр Комогоровой бригада үндэр бүтээсэ туйлана. Трактористнууд нүхэд Фролов, Вохмянин гэгшэд үдэр соо хэдэн арбаад кубометр модо гаргана.

А. Афанасьев.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Хэжэнгын аймагта малажалай барилгануудай хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай

Хэжэнгын аймагай колхозуудаар малажалай барилгануудай ямараар хэгдэжэ байһан тухай асуудал һаяхан, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Манай республика дотор гол түлэб малажал эрхилдэг аймагуудай нэгэн — Хэжэнгэдэ адуу малынь тон хангалтагүй байдалтай. Орооной кампаниин, мүн түл абалгын түсэб ходо дүүргэгдэдэггүй, үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангагдаагүй дээрэһээ энэ жэлэй үбэл ба хабар зарим колхозуудай адуу малынь тураһан, хоролтодо ороһон байха юм.

Тэрэшэлэн малажалай байрануудые барилгаар өөдтэй хүдэлмэри хэгдээгүй байна. Жэшээлхэдэ, майн 20-ной мэдээгээр, аймагай колхозууд барилгын хэрэгсэлнүүдэй оройдоо 19 процентыень бэлэдхэһэн, тиихэдэ барилга хэхэ газартаа хэрэгсэлнүүдээ тон багаар зөөһэн байха юм. Зарим колхозууд модоёо бэлдэжэ эхилээшьедүй байһаар.

Олонхи колхозуудта барилгын саг үргэлжын бригаданууд хүдэлмэрилнэгүй. Зарим колхозуудтань иимэ бригаданууд байһаншье һаа, полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэтэй хамта тараагдажа, барилгашадынь ондоо ажалда элсүүлэгдэһэн байна.

Гадна, малажалай барилга хэхэ газарые шэлэн ололгодо ехэ алдуунууд гаргагдана. Жэшээлхэдэ, Кировэй, Тельманэй нэрэмжэтэ, «Улаан таряашан» колхозуудта малай уһалуури болон бэлшээриие хараадаа абалсангүйгөөр барилгаяа түсэблэһэн байха юм. Тэрэшэлэн колхозуудые электрификацилха түсэбүүд хараада абтаагүй байгаа.

Малажалай барилгануудые хэхэ газарые шэлэн абалгада зооветеринарна мэргэжэлтэд ба медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдадаггүй байба.

Тус аймагта иимэ байдал юундэ тохёолдооб гэхэдэ, олон колхозой правленинүүд, малажалай хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд, тэрэшэлэн советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд адуу малые һайн байрануудта байлгаха ябадалые тоодоггүй, малажалай барилганууды хэлгые хоёрдохи шатын хэрэг гэжэ тоолодог байха юм.

Малай байра барилгын удхашанарые Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Шулунов) буруугаар ойлгодог байба.

Барилгануудые хоёрдохи шатын хэрэг гэжэ тоолодог ябадалай нүлөөдэ ороод, нүхэр Шулунов энэ хүдэлмэридэ хамааралгүй байшоо. Хэдэн һарануудай турша соо нүхэр Шулунов аймсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгануудые эрхилхэ таһагые кадрнуудаар хангаагүй, тэрэшэлэн аймагай хүдөө ажахын таһаг ба сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай зүгһөө барилганууды хэхэ ябадалда ёһо тэдыгээр хандадаг байба.

Хэжэнгын аймагта малажалай барилгануудай муугаар ябуулагдажа байһанайнь түлөө БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозно ба хүдөөгэй барилгануудые эрхилхэ Управлени мүн лэ зэмэтэй байна. Тус Управлениин начальник нүхэр Гершевич Хэжэнгын аймагай колхозуудта малажалай барилгануудай хангалтагүйгөөр хэгдэжэ байһан ябадалые үни удаан саг соо тэсэжэ, дутуу дундануудыень усадхаха тушаа шанга хэмжээ абаагүй байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол шалгалтануудай дүнгые хаража үзөөд, мүн Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шулуновой өлидхэлые ба тус асуудалаар нүхэр Гершевичын мэдээсэлые дуулаад байхадаа, эндэ тэмдэглэгдэһэн дутуу дунданууды дары усадхахыень Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомые ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Шулуновые уялгалба.

Тиихын тулада аймагай бүхы колхозуудта барилгын саг үргэлжын бригаданууд эмхидхэгдэжэ, бригадирнуудаар үүсхэлтэй ба үнэн сэхэ хүнүүдые томилхо, аймсоведэй гүйсэдкомоор тэдэниие баталуулха хэрэгтэй болоно. Барилгын бригаданууды тарааха гү, али барилгада хамаархагүй хүдэлмэридэ тэдэниие хэрэглэхэ ябадал болюулха.

Мүн ниитын малажалые хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда барилгануудай онсо удхашанартай байһан тухайдань колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ заагдаба.

Барилга хэхэ талмайчуудые шэлэн олоходоо, тусхайта организацинуудай түлөөлэгшэдые хабаадуулан, малай уһалуури, бэлшээри болон фермэнүүдые электрификацилха, механизацилха түсэбүүдые хараадаа абалсахыень Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомдо дурадхаба.

Байгша оной июниин 10 хүрэтэр тус аймагай колхоз бүхэн барилгануудые хэхэ календарна түсэб зохёожо, эдэ хүдэлмэринүүдые эхилхэ ба дүүргэхэ болзорнуудые тэрээн соогоо тодоор зааха ёһотой.

Тэрэшэлэн республикын Министрнүүдэй Совет болбол саманаа, мүн шабараар ба чуркануудаар барилга хэхэ ябадал дэлгэрүүлхыень Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомдо дурадхаа. Тиихын тулада, нүхэр Гершевич Хэжэнгын аймагые иимэ хүдэлмэри толгойлхо мэргэжэлтэдээр хангаха ба Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомтой хамта тэндэхи хэдэн колхозуудта шабараар ба чуркануудаар һуралсалай-жэшээтэ барилга хэхэ ябадал эмхидхэхэ ёһотой болоно.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол аймаг дотор барилганууды ябасые хинан шалгажа байхыень, колхозуудһаа, зооветеринарна мэргэжэлтэдһээ энэ талаар эрилтэ хэхыень, барилганууды хүтэлбэрилхэ талаар сомсельсоведүүдэй үүргые ба харюусалгые дээшэлүүлхыень, мүнөө байгаа дутуунуудаа усадхажа, 1950 ондо малажалай байрануудые бариха түсэб дүүргэхэ ябадал хангахыень Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомые ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Шулуновые уялгалаа.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол барилгануудые хэхэ асуудал тушаа Министрнүүдэй Соведэй тус тогтоолой дүүргэлтэ тухай июлиин 1-дэ тоосоо хэхыень нүхэр Шулуновто дурадхаһан ба хэрбээ һарын турша соо барилганууды хэхэ хүдэлмэринүүдээ аймагай колхозуудта һайжаруулаагүй һаа, шанга харюусалгада хабаадуулагдаха байһан тухайнь, нүхэр Шулуновто уридшалан һануулһан байна.

СТАЛИНСКА КЛАССИЧЕСКА ЗОХЁОЛ

«Партийна арсалдаанууд тухай тобшохоноор» гэһэн И. В. Сталинай онсо гайхамшаг зохёол 45 жэлэй урда тээ, 1905 оной май һарада, хэблэгдэжэ гараһан юм. «Юу хэхэб?» гэһэн ленинскэ гениальна зохёолой идееые улам хүгжөөһэн, нүхэр Сталинай энэ гайхамшаг хүдэлмэринь марксизм-ленинизмын нангин баялигта ехэ нэмэлтэ мүн.

«Юу хэхэб?» гэһэн В. И. Ленинэй ном 1902 ондо, уласхоорондын ба ородой оппортунизмда («экономистнуудта») эсэргүү, шэнэ түхэлэй революционно парти байгуулхын түлөө революционернүүд-ленинецүүдэй туйлай хурса тэмсэлэй оршон байдалда хэблэгдэжэ гараһан юм.

«Экономистнууд» хадаа социалистическэ идеологиие баг нэмэрһэн буржуазна идеологёор—тредюнионизмаар һолижо, марксистска партиин идеологическа үндэһэ һууринуудые һандаргаха гэжэ һэдэһэн байгаа. «Юу хэхэб?» гэһэн номой гараһанһаа хойшо нэгэ жэл үнгэрөөд байхада, тэрэнэй ашаар, «экономистнуудай» идейнэ хараа бодолнуудынь бута сохигдоо һэн. Габэшье, бута сохигдоһон оппортунистнуудай — «экономистнуудай» һуурии РСДРП-гэй II съездһээ хойшо меньшевигүүд эзэлһэн юм. Эдэнэр болбол «экономистнуудай» хэрэглэдэг байһан оппортунистическэ хуушан зэбсэгые большевигүүдтэ эсэргүү тэмсэлдээ хэрэглэжэ, марксистска партиин идеологическа үндэһэ һууринуудта эсэргүү добтолгоёо һэргээхэ гэжэ һэдэһэн байгаа.

«Партийна арсалдаанууд тухай тобшохоноор» гэһэн классическа зохёол дотороо нүхэр Сталин тэдэ һэдэлгэнүүдые балшыса элирүүлээ һэн. «Юу хэхэб?» гэжэ ном дотороо В. И. Ленинэй хүгжөөһэн идеянүүдые хамгаалжа, И. В. Сталин шэнэ түхэлэй партиин идеологическа үндэһэ һууринуудые зохёохо тушаа Ленинэй эхилһэн хүдэлмэриие үргэлжэлүүлэн, тус идеянүүдые улам баяжуулһан байха юм.

«Партийна арсалдаанууд тухай тобшохоноор» гэһэн ном доторхи заабарииие буруушааха һанаатай «Социал-демократ» (кавказска меньшевигүүдэй орган) газетын һэдэлгые элирүүлэн, нүхэр Сталин хадаа «Социал-демократта» харюу» гэжэ 1905 оной августын 15-да тунхаглагдаһан статья дотороо хатуу шанга харюу сохилто хэһэн байна.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ партиин үүргэ тухай, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй революционно теори болон практикын холбоон ба нэгэдэл тухай марксизмын үндэһэн гол һургаалнуудые хүгжөөжэ, В. И. Ленин ба И. В. Сталин болбол шэнэ түхэлэй партида хамаатай теориин үүргэ ба удхашанарые тодоруулан тайлбарилһан, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи зүндөө үүдэлгэ ба ушар ёһо мэдэхэ ябадалай хэмжээн тухай асуудалые эгээн түрүүн түгэс бүринөөр тодорхойлон харуулһан байгаа.

Зүүн бүриин оппортунистнууд хадаа социалистическэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалай удхашанарые тоохогүй, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ буржуазна идеянүүдые нэбтэрүүлхэ ба социал-демократическа партинуудые реформонуудай партинууд болгохо, тиин капитализмын зонхилолгые хэтэдэнь байлгаха гэжэ һэдэдэг байгаа. Тиимэһээ, оппортунистнууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин авангард болоһон революционно партиин хүтэлбэрилхы үүргые арсадаг, «һуудал шэрэгдэхэ ябадал» номнодог, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зүндөө үүдэлгэдэ шүтэдэг, «зүндөө үүдэлгын теориие» гол болгон шүхаланалдаг байгаа.

Ленинскэ идеянүүдые сэхэ шууд хамгаалжа ба хүгжөөжэ, нүхэр Сталин болбол зүндөө үүдэлгын меньшевистскэ теориие «Кутаисиһаа бэшэгүүд», «Партийна арсалдаанууд тухай тобшохоноор», «Социал-демократта» харюу» гэжэ зохёолнууд соогоо балшыса элирүүлһэн ба шанга шүүмжэлэлдэ оруулһан юм, научна социализмын теориие хүдэлмэришэнэй зүндөө үүдэһэн хүдэлөөнтэй нэгэдхэхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

«Научна социализм тодорхойлон зохёохын тулада,—гэжэ нүхэр Сталин һургана,—наукые толгойлхо хэрэгтэй, научна эрдэмүүдээр зэбсэглэгдэһэн байха ба түүхэтэ хүгжэлтын хуулинуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ шадаха хэрэгтэй» (И. В. Сталин. Зохёолнууд, том 1, нюур 99). Хүдэлмэришэн ангиин зүндөө үүдэһэн хүдэлөөн социализмын научна теори зохёожо шадахагүй, ушар юуб гэхэдэ, капитализмын зэрэхэн зонхилжо байхада, пролетариат болбол наукада орохын ба научна эрдэм шудалхын тула сагниһагүй, зөөрниһэгүй байдаг.

Нүхэр Сталин иигэжэ бэшэһэн байна: «Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнһөө гадуур научна социализм гэдэг юуб?—Хэрэглэгдэнгүйгөөр орхигдоһон дээрэһээ заатагүй жэбэрхэ ба тиигэбэл хаягдаха ушартай болохо компас гээшэ.

Социализмһаа гадуур хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн гэдэг юуб?—Компасгүй корабль гээшэ, тэрэ хадаа нүгөө эрьедэ ошожо тогтохол бэзэ, теэд, хэрбээ компастай һаа һураггүй түргэнөөр эрьедэ хүрэхэ ба бага аюултай ушарха байгаа.

Эдээниие хамтадхаад байбал, ондоо эрье тээшэ сэхэ абаашаха ба бүтэн бүринөөр пристаньдэ хүрэхэ эрхим һайн корабльтай болохот.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе социализмтай нэгэдхэбэл, «ажамидаралай газар» тээшэ сэхэ замаар шууд зорихо социал-демократическа хүдэлөө бүридүүлхэт» (И. В. Сталин. Зохёолнууд, том 1, нюур 102—103).

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе социализмтай нэгэдхэлгэ хадаа хүдэлмэришэнэй зүндөө үүдэһэн хүдэлөөндэ социалистическэ бодол мэдэрэлые газаа тээһээнь, пролетариадай идеологуудай дундаһаа оруулха зэргээр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Энэ зорилгые хүдэлмэришэн ангиин парти дүүргэхэ зэргэтэй.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ бодол мэдэрэл оруулга хадаа гансал интеллигентнэрэй хэрэг юм гэжэ большевигүүд баталдаг хэбэртэйгээр меньшевигүүд худал хуурмаг угэ тараадаг байгаа. Хүдэлмэришэдые тоодоггүй ба интеллигентнэрые ехэ дээгүүр абхуулдаг гэжэ большевигүүдые тэдэнэр гэмнэһэн байха юм. Бодол мэдэрэл **тодорхойлго** тухай асуудалые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ **тэрэ бодол мэдэрэл нэбтэрүүлхэ** асуудалтай худхаһан меньшевигүүдэй худал хуурмаг үгэнүүдые нүхэр Сталин өөрынгөө статья дотор балшыса элирүүлһэн байна. Бодол мэдэрэл тодорхойлхо гээшэ олонбэшэ интеллигентнэрэй —социал-демократуудай хэрэг мүн, харин бодол мэдэрэлые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ нэбтэрүүлгэ хадаа интеллигентнэрһээ һураггүй олон түрүү хүдэлмэришэдые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдхэһэн бүхы социал-демократиин хэрэг болоно,—гэжэ нүхэр Сталин зааһан байгаа.

«Бодол мэдэрэлые газаа тээһээнь нэбтэрүүлгэ» гэһэн асуудалые И. В. Сталинай гайхамшагаар табиһан тухайдань, 1905 оной октябриин 24 (11-дэ) «Пролетарий» гэжэ большевистскэ газетэдэ толилогдоһон статья соогоо В. И. Ленин тэмдэглээ һэн. Энэ проблемэдэ нүхэр Сталинай хандалгые шэнжэлэн, Владимир Ильич иигэжэ бэшэһэн юм: «автор хадаа энэ асуудалые бэеэ дааһан дүрбэн хуби болгоһон байна: 1). Бодото байдал тушаа бодол мэдэрэлэй хандаса тухай философско асуудал... 2) «Энэ социалистическэ» бодол мэдэрэлые (научна социализмые) хэн тодорхойлон зохёохо ба шадаха байнаб?... 3) Энэ бодол мэдэрэл пролетариадта хайшан гэжэ нэбтэрэн ороноб?... 4) Социализмые номнон ошохоёо социал-демократи хадаа пролетариадай дунда ямар юумэнтэй ушарнаб?» (В. И. Ленин. Зохёолнуудай 4-дэхи хэблэл, том 9, нюур 357).

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, түрүү марксистско-ленинскэ теорёор зэбсэглэһэн партиин агууехэ үүргэ ба удхашанарые нүхэр Сталин научна ёһоор тодорхойлон тайлбарилһан байна. «Манай уялга хадаа,—гэжэ нүхэр Сталин бэшээ һэн,—энэ хүдэлөөндэ социалистическэ бодол мэдэрэл нэбтэрүүлхэ ба хүдэлмэришэн ангиин түрүү хүсэнүүдые централизованно нэгэ парти дотор нэгэдхэхэ хэрэг болоно. Манай зорилго юуб гэхэдэ, тус хүдэлөөе хододоо толгойлон ябаха ба эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ һаад хэхэ бүхы юумэнтэй—дайсан гү, али «ханишье» һаань,—эсэшэсусашагүйгөөр тэмсэхэ ябадал болоно» (И. Сталин, Зохёолнууд, том 1, нюур 106). Хүдэлмэришэн ангиие толгойлжо, хаанта засагта, помещигүүдтэ, буржуазида эсэргүү тэмсэлдэнь ажалша таряашадые толгойлуулан хүдэлмэришэн ангиие хүтэлжэ шадаха партиие, большевистскэ партиие идейнэ зэбсэглэхын, эмхидхэн жагсаахын түлөө Ленинэй тэмсэлэй удхые нүхэр Сталин тон тодорхойгоор ба теоретическэ гүнзэгыгөөр харуулһан байха юм.

Нүхэр Сталин «экономистнуудые» ба меньшевигүүдые гүнзэгыгөөр ба бүхы талаарнь шүүмжэлэн, ородой, мүн баруун-европейскэ оппортунизмда хатуу шанга сохилто хэһэн юм. Нүхэр Сталин хадаа хүдэлмэришэн ангиин дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ большевигүүдые хүсэн түгэлдэр идейнэ зэбсэгээр зэбсэглэлээ.

«Партийна арсалдаанууд тухай тобшохоноор» гэһэн нүхэр Сталинай зохёолынь большевизмын идеологиие бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэһэн юм, дүүргэжэ байна. Тус зохёол дотор табигдаһан асуудалнууд нүхэр Сталинай ондоо олон зохёолнууд соонь саашадаа хүгжөөгдэһэн ба тодорхойлон тайлбарилагдаһан байна. Бодото байдал тушаа бодол мэдэрэлэй хандаса тухай асуудалые философско ёһоор улам гүнзэгырүүлэн, И. В. Сталин шэнэ, түрүү идеянүүд болон теоринуудай удхашанарые онсо тэмдэглэһэн ба иигэжэ зааһан байгаа: «...эдэнэй эмхидхэхы, элсүүлэн жагсааха ба шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэригүйгөөр, обществын материальна ажабайдал хүгжөөлгын шухала зорилгонуудые шиидхэжэ **шадагдахагүй»** (И. В. Сталин «Ленинизмын асуудалнууд», 11-дэхи хэблэл, нюур 547).

Түрүү, революционно идеянүүд ба теоринуудай үүргэ тухай һургаалые улам тодорхой болгон, «Ленинизмын үндэһэ һууринууд тухай» гениальна зохёол дотороо И. В. Сталин иигэжэ заана: революционно практикатай таһаршагүй холбоотой теори хадаа «...оршон тойрон боложо байгаа событинуудай дотоодын холбоо барисаа тухайлха ба ойлгохо хүсые тус хүдэлөөндэ олгохо,... мүнөө байгаа ангинууд хайшан гэжэ, хайшаа дабшанаб гэхэһээ гадна, мүн тэдэнэр ерээдүй ойрын сагта хайшан гэжэ, хайша дабшахаб гэжэ ойлгоходо туһалжа болохо байна» (И. В. Сталин, том 6, нюур 89).

Партиин идеологическа хүдэлмэриин, манай кадрнуудай идейно-политическэ хэмжээе ба марксистско-ленинскэ бодол мэдэрэлые дээшэлүүлхэ ябадалай тон шухала тухайда нүхэр Сталин партиин XVIII съезд дээрэ элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэһэн байна. Политическэ бэлэдхэлгүй, идейнэ хатуужаагүй хүдэлмэрилэгшэ хадаа хара хубияа хараһан-хооһон шалиг хүн болошожо магад гэжэ нүхэр Сталин заагаа һэн. Тиимэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэридэнь таһалдалнууд ба бурууталганууд тохёолдодог гэжэ нүхэр Сталин заагаа бэлэй. Кадрнуудые наукын ба техникын тус тус һалбаринуудта зорюулан, тусхайта мэргэжэлнүүдтэйгээр ургуулха ба бэлэдхэхэ шухала. Гэхэ зуура, бүхы мэргэжэлнүүдэй кадрнууд марксизм-ленинизмые шудалха ёһотой гэжэ И. В. Сталин һургадаг. «...наукын бүхы һалбаринуудтахи большевигүүдэй заабол шудалха, наукын нэгэ һалбари бии юм, — энэ хадаа общество тухай, обществын хүгжэлтын хуулинууд тухай, пролетарска революциин хүгжэлтын хуулинууд тухай, социалистическэ байгуулалтын хүгжэлтын хуулинууд тухай, коммунизмын илалта тухай марксистско-ленинскэ наука мүн», гэжэ нүхэр Сталин заадаг байна («Ленинизмын асуудалнууд», 11-дэхи хэблэл, нюур 598).

Нүхэр Сталинай заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, большевистскэ парти хадаа манай кадрнуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын тула, марксизм-ленинизмын идеянүүдые ойлгуулхын тула угаа ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Хэдэн миллион коммунистнууд, партийнабэшэ советскэ хүнүүд политическэ һургуулинуудта ба кружогуудта, марксизм-ленинизмын университедүүдтэ һурана, революционно теориие өөһэдөө үзэжэ шудална. Мэргэжэлтэй пропагандистнуудай олон тоото кадрнууд марксистско-ленинскэ теори шудалагшадта туһаламжа үзүүлнэ. Маркс, Энгельс, Ленин ба Сталинай зохёолнууд СССР-эй арадуудай бүхы хэлэнүүд дээрэ туйлай олон тиражтайгаар хэблэгдэнэ.

Эгээн түрүү, революционно теориие — марксизм-ленинизмые хүтэлбэри болгон, советскэ арад хадаа Ленин — Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, түүхэтэ богонихон болзор соо социалистическэ общество байгуулаад, манай орониие түрүү зэргын индустритай, механизированна томо хүдөө ажахытай ба дэлхэй дээрэ эгээн түрүү социалистическэ культуратай хүсэн түгэлдэр социалистическэ держава болгоо. Ленин — Сталинай илагдашагүй туг доро жагсаһан советскэ арад социализмһаа коммунизмда дамжан орохо ябадал амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Ленин — Сталинай идеянүүд хадаа дэлхэйн хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөлэлгын хүдэлөөндэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ зам заагша тодо одон болоо. Советскэ Союзай арадуудай агууехэ дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ арадай демократиин оронуудта социалистическэ байгуулалта илалта түгэсөөр ябуулагдажа байна.

Марксистско-ленинскэ теориие шудалалга, коммунизмын агууехэ вождьнор Маркс, Энгельс, Ленин ба Сталинай зохёолнуудые шудалалга хадаа бүхы дэлхэйн ажалшадые жаргалта һайхан ерээдүйн байдалай түлөө тэмсэхэ хүсэн түгэлдэр зэбсэгээр зэбсэглэнэ.

Г. Костомаров.

КУДАРЫН АЙМАГТА

«ХОЁРДОХИ ФРОНТЫН СААДА ТЭЭ» ГЭЖЭ ЗҮЖЭГ

Аймагай культурын байшангай драматическа коллектив В. Собкогой «Хоёрдохи фронтын саада тээ» гэжэ зүжэг бэлдэжэ байна.

Энэ зүжэгэй главна рольнуудта наадагшад врач Литвинова, ЦСУ-гэй районно инспектурын хүдэлмэрилэгшэд Галикеева, Телятников ба бусад өөһэдынгөө рольнуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо, һайнаар наадаха хүсэлтэйгөөр хүдэлмэрилжэ байнад.

Тус коллектив бэлдэһэн зүжэгөө аймагайнгаа ажалшадта һаяар харуулхань.

УЛИЦАЯЛ НОГООРУУЛБА

Аймагай центрын ажалшад энэ жэлдэ тосхонойнгоо улицануудые ногооруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэбэ. Мүнөө тэндэхи эмхи зургаанууд бултадаа байшангайнгаа дэргэдэ полисаднигуудые баряад, 30—40 һөөг мододые тариһан байна. Мүн больницын ба дунда һургуулиин дэргэдэ сад таригдаа.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Аймагай зарим түрүү колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэл хэжэ эхилээ. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз 4 сенокосилка, 5 морин тармуур заһабарилжа дүүргэбэ. Тэрэшэлэн Сталинай, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ хуряалгада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдээ һайнаар заһабарилжа байна.

ШАТАРАЙ БА ДААМАЙ КРУЖОК

Аймагай центр Кудара-сомондо нүхэр Мушановай хүтэлбэри доро шатарай ба даамай кружогууд хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Һаяхан аймагай түрүү һууриин түлөө шатарай түрүүшын тур боложо, кружогойхид тэндэ хабаадалсаба.

АСУУДАЛНУУД БА ХАРЮУГАЙ ВЕЧЕР

Аймагай культурын байшангай Соведэй гэшүүдэй үүсхэлээр, асуудалнууд ба харюугай вечер үнгэргэгдэдэг болобо.

Һаяхан түрүүшын вечер боложо, ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Асуудалай хайрсаг нээхэдэ, тэндэ 70 шахуу асуудалнуудые табиһан бэшэгүүд байба. Эдэ асуудалнуудта аймагай газетын редактор А. И. Шатуев, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь И. Е. Федоров, врач Яригина ба бусад харюунуудые үгэһэн байна.

Вечертэ хабаадагшад һонирхоһон асуудалнуудтаа хангалтатай харюунуудые абаад, саашадаа иимэ вечернүүдые эмхидхэжэ байхыень культурын байшангай Соведтэ хүсэбэ.

Ц. Ринчинов.

Бурядай эрдэмтэд тухай экспозици

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музейн түүхын таһаг соо бурядай эрдэмтэд Доржи Банзаров ба М. Хангалов тухай шэнэ экспозици нээгдэбэ. Эдэ эрдэмтэдэй портредүүд, эдлэлнүүд, фотографинууд, мүн ажал-ябуулгыень харуулһан литература болон бусад материалнууд тэндэ табигданхай.

Арадай багша, эрдэмтэ этнограф Хангалов өөрынгөө бэлиг шадабариие наукада зорюулһан хүн юм. Тэрэ хадаа ородой географическа обществын гэшүүдэй нэгэниинь байжа, обществын значогоор, ехэ мүнгэн ба бага алтан медальнуудаар шагнагдаһан байгаа.

Советскэ Бурят-Монголой арадууд түрүүшынгээ эрдэмтэдэй алдар солые оюун бодолдоо бүхөөр һанажа ябадаг.

Ф. Моренец.

Садовод Капустинай үрэтэ ажал

Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой садовод Капустин хадаа Мичуринай һургаалые хэрэглэһэнэйнгээ ашаар жэмэсэй үндэр ургаса хуряадаг байна. Нёдондо жэл нүхэр Капустин 1,7 гектар талмайһаа 26 центнер жэмэс хуряажа, колхоздоо 12 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна.

Энэ жэлдэ нүхэр Капустин «Бельфлер—Китайка», «Грушовка Московская», «Боровлика» гэжэ сортын 400 һөөг мододые тарижа, садаа бүри ургадхэбэ.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

Соведүүдэй ба гүйсэдкомуудай амжалтатай ябуулгань хадаа саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриһөө нилээд дулдыдана. Саг үргэлжын комиссинууд Соведүүдэй, **тэдэнэй гүйсэдкомуудай ажахын** ба культурна байгуулалтын хүтэлбэриие бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй.

Саг үргэлжын комиссинууд Соведэй мэдэлдэ байгаа эмхи зургаануудай хүдэлмэриие хинажа байха, Сомонуудай дурадхал ба ажаглалтануудаа Соведүүдэй гүйсэдкомой үзэмжэдэ табиха ёһотой. Саг үргэлжын комиссинууд арад зонтой ажалшадай депутадуудай Соведэй холбоое бэхижүүлнэ.

Улан-Удын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй социальна тэдхэмжын саг үргэлжын комисси дайнай инвалидуудта ба дайнда наһа барагшадай бүлэнэртэ тэдхэмжэ үзүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа табина. Тус комисси инвалидууд ба пенсионернүүдтэ үгтэхэ мүнгэнүүдые саг болзортонь гаргалгада хиналта байгуулжа, социальна тэдхэмжын таһагай хүдэлмэриие шалгадаг, мүн тэрээндэ практическа туһаламжа үзүүлдэг юм.

Саг үргэлжын комисси хадаа шалгалтын элирүүлһэн баримтануудые заседани дээрээ зүбшэн хэлсэдэг. Энэ асуудалдань гүйсэдкомой хамаааралсалга хэрэгтэй байгаа һаань, городой Соведэй гүйсэдкомой үзэмжэдэ үгэдэг.

Социальна тэдхэмжын комисси хүдэлмэреэ кварталаар түсэблэдэг. Комиссиин бүхы гэшүүдтэ хүдэлмэриин тусхай участогууд даалгагдана. Үдэшын сагта һунгагшадтай хододоо уулзан хөөрэлдэжэ байхын тула гүйсэдкомой социальнохын тэдхэмжын таһагай байшан соо комиссиин гэшүүдэй дежурство эмхидхэгдэнхэй. Комиссиин түрүүлэгшэ И. Тренов хадаа дайнай инвалидуудтай ба пенсионернүүдтэй **неделидэ нэгэ уулзажа,** бүхы шухала асуудалнуудаар хөөрэлдэдэг юм. И. Тренов иигэжэ хөөрэнэ:

—Би ажалшадһаа олохон бэшэг абадагби. Тэдэнэй олонхидонь хүбиин асуудалнууд табигдадаг. һунгагшад гэр байраа заһабарилуулгада туһаламжа үгэхые эринэд. Һунгагшын хуулита ба зүб эрилтые хангаха гээшэ депутадай арюун уялга болоно. Һунгагшадайнгаа мэдүүлгэнүүд болон бэшэгүүдтэ бүхы анхаралаа хандуулжа, ажалшадай эрилтэнүүдые ехэнхидээ бүтээдэгби. Гэбэшье, заримдаа һунгагшын тон зүб, шухала эрилтые саг доронь бэелүүлжэ шадахагүй ушар гарадаг. Тиимэ ушарнуудта болоходо би һунгагшада «танай эрилтые мүнөө хангажа шадахагүйбди, нэгэ бага хүлеэгты»—гэжэ сэхэ хэлэдэгби. Советскэ хүнүүд ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэлэг тула, лаадаа минии энэ сэхэ харюуе зүб бөөр ойлголог.

Һунгагшадтай үдэр бүриин харилсалга хадаа советскэ аппарадай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирүүлхэ түрүүшын алхам болоно. Имагтал һунгагшадтай холбоо барисаагаа бэхижүүлээ һаа, бидэнэр арадай һунгамалнуудай харюусалгата ба хүндэтэ үүргые дүүргэжэ шадахабди.

Нүхэр Тренов хадаа саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэридэ үшөө олохон дутагдалнууд бии гэжэ хэлэбэ. Бидэ заримдаа шалгалта үнгэргэхэдөө хайша хэрэгээр хандадаг байгаабди, мүн организацинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые миин тэмдэглээд, тэдэниие хүсэд усадхуулнагүйбди.

Бүхы шухала тогтоолнууд болон захиралтануудые тусхай анхаралдаа абажа, тэдэнэй бэелүүлгые хинамжалан гүйсэлдүүлхэ гээшэ саг үргэлжын комиссиин уялга болоно.

Д. Гомбоев.

Колхознигуудай культурна эрилтые хангаха

Һаяхан Сэлэнгын аймагай Үбэр-Зөөхэйн сомоной Соведэй сесси болобо. Сесси дээрэ тус сомоной уншалгын байшангые даагша нүхэр Ю. Будатаров «Сомоной колхозуудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл хэһэн байна.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ большевистскэ шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлгын туг доро, идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэрбэ. Сомоной Соведэй депутадууд ба эдэбхитэд хадаа сомоной колхозуудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хангалтагүй ябуулагдадагые илангаяа хурсаар шүүмжэлээ. Депутадууд Юмсурунов, Жигмитова, Токтохоев ба бусад «Ленинский путь», Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудта культурна хүдэлмэри муугаар табигданхай гэжэ тэмдэглэбэд. Тэдэнэр колхозой центрһээ холо байдаг малай фермэнүүд дээгүүр избач Будатаровай тон үсөөн ябадаг тухай хэлээ. Жэшээнь, избач Будатаров «Хонхо», «Баса», «Булжамар», «Цаган Арал» гэжэ байранuудтахи малай фермэнүүдтэ хаа яахан лэ үзэгдэдэг гэбэ.

Депутат Д. Малыгин гэгшэ кино ерэхэдээ гансал колхозой центртэ харуулаад ябашадаг, колхозой центрһээ холо байдаг малай байранууд дээгүүр нэгэтэшье гаргагдадаггүй гэбэ.

Депутат Б. Шагжиев аймагай агитбригада концертнүүдые гансал ород хэлэн дээрэ гаргана, тиимэһээ бурят колхознигуудай заримань тэрэнэй удхые ойлгодоггүй гэбэ.

Мүн магазинуудта лозунг бэшэхэ улаан бүд, саарһан, плакадууд болон портредүүд ба колхозой уранһайханай самодеятельностиин коллективтэ зохихо жэжэ пьесэнүүд үгы байдаг гэжэ хэлээ.

Саашань, депутат Д. Бадмаев «III Интернационал» колхоздо агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ хабар тус колхозой «Обон-Тухум» гэжэ байрада шэнэ полевой стан баригдаа. Полевой станда һайнаар эмхидхэгдэһэн улаан булан бии. Колхознигууд сүлөөтэй сагаа улаан буландаа хүхюугээр үнгэргэнэ. Тэндэ коммунист агитатор нүхэр Пташкин ба бусад болбол колхознигуудай дунда культурно-ниитын ба агитационно хүдэлмэри ябуулдаг. Тиимэһээ колхозой хүдэлмэри амжалтатайгаар ябажа байна. Сомоной Соведэй сесси хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы тогтоол абаа.

В. Бадашкеев.

Суургатай байдаг сомсовет

Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной ажалшадай депутадуудай Соведэй хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө хүдэлмэрилхэ сагые сахидаггүй юм. Жэшээлхэдэ, сомсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Б. Очирова, секретарь нүхэр Ринчинов сомсоведтээ байдаггүй. Тиин, сомсоведэй байшан суургатай байдаг болонхой.

— Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ хаанаб?—гэжэ асуухада, «гэртээ байха даа»—гэжэ һууриин хүнүүд харюусадаг юм. Сомсоведэй түрүүлэгшэ секретарь хоёрто хүдэлмэриингөө саг соо гэртээ һуужа һууха эрхэ хэн үгөөб?

Г. Ильин.

Байкал тухай ном

Гүрэнэй географическа литературын хэблэл «Хаданууд ба ой мододой дунда» гэжэ номые 1949 ондо хэблэн гаргаһан байна. Энэ номой автор—Н. Думитрашко хадаа Байкал нуурай геологиин түүхые үни удаан шэнжэлһэн советскэ эхэнэр-геолог юм.

Байкал шадарые шэнжэлхэ зуураа геолог Думитрашко хэдэн олон шэлэ хадануудые дабажа, гол мүрэнүүдые гаталһан байна. Тэрэ хадаа тайгааршье, тала газарааршье, ябажа, тэндэхи һууриин зонуудай ажабайдалтай һайнаар танилсаа юм.

«Хаданууд ба ой модоной дунда» гэжэ ном соо ород, бурят болон эвенк арадуудай һуудал байдалынь, ажалынь хүнэй һонирхожо уншахаар бэшэгдэнхэй. Урдань хаанта засагай үедэ каторга сүлэлгын хизаар байһан аад, мүнөө социалистическэ культурын, промышленностиин ба түрүү хүдөө ажахын орон болоһон нютагууд мүн лэ тодоор харуулагданхай юм.

Манай БМАССР-эй Усть-Баргажан, Дээдэ-Ангардахи Амнунда гэжэ газарнууд болон Чувыркуйска залив тухай эли тодоор бэшэгдэһэн байна. Тэрэшэлэн тэндэхи байгаалиин, ургамалай, ан шубуудай тухайда ехэ һонирхолтойгоор ба уранһайханаар автор хэлэнэ. Энэ ном хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэ ба һургуулиин һурагшадта ехэ туһатай байна.

И. Мадасон.

Республикын полинууд дээрэ

...ДЫ БОЛОТОР УНЖАГАЙРХАНЬ БЭ?

...тябрьская революция» кол... ...бараи тарилгые аяар мүнөө ...р дүүргээдүй. Тиин, үндэр ...н түлөө бүхэреспубликанска ...истическэ мүрысөө үүсхэһэн ...нгаа аймагые гэдэргэнь та... ябана.

Колхозтнай яахадаа гээгдэнэб, ... правлениинь түрүүлэгшэ Балдановһаа асуухада:

Хүдэлмэришэ хүсэмнай дута...дэг юм.

...дөө тиимэшье бэшэ. Тарян... ...йнь бригадын гэшүүдэй ажа...үбөөр эмхидхээд байбал, эндэ ...лын хүдэлмэри үни хада дүү...һэн. Мүн хабарай полевой хү...ринүүдэй эхилһэн түрүүшын ... абаад, колхозой правлени ...айгаа бүхы хүсэеэ поли дээрэ ...жэ шадаагүй байха юм. Жэ...дэ, таряанажалайнь бригада 5—6 плугуудаа хэрэглэнгүй миин байлгажа, газар хахалалгын болзорые унжагайруулһан байгаа.

Колхозой полевой станда ошоод харахада, тарилгада хабаадангүй, энэ тэрэ хүнгэн хүдэлмэри хээд, миин байдаг хүнүүд олон байха. Жэшээлхэдэ, нэгэ бригадань аяар хоёр моришонтой байдаг. Мүн энэ станай дэргэдэ нэгэ залуу эхэнэр тахяа харан нэрэ зүүгээд, полевой хүдэлмэридэ огто хабаададаггүй.

Энэ колхоздо хабарай тарилгын удааржа байһан баһа нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, политическэ ниитын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Энээнһээ урда тээ тус колхозой партийна эхин организациин секретарь байһан П. Аюшеев гэгшэ колхознигуудай дунда хөөрэлдөө, лекци болон уншалгануудые үнгэргэхэ ябадал эмхидхэдэггүй байһан юм. Мүн мүнөөшье эндэ иимэ байдал үргэлжэлһөөр.

Д. Дугаров.

„Естественнэ хоролто"

...олгын аймагай «Коминтерн» ...озой түрүүлэгшэ Пурбо Ида... ...жалаараашье бэшэ, харин ...ша жулигаараа, абаха эди... ...э бүгэдэндэ мэдээжэ байха. ..., аймагай организацинууд, ...аа прокуратурын хүдэлмэри... ...д колхозой зөөриие хороожо ...г энэ хүниие хэһээдэггүй бай... ...м. Тиимэһээ Идамов иимэ ...лаа үргэлжэлүүлжэл байдаг.

...0 ондо 85 гектарта таригдаха ...исын, 96 гектарта таригдаха таряанай эрхим хүрэнгые эдеэ ...до хэрэглэжэрхёод, «естествен... ...ролтодо ороо» гэһэн актаар ...лээд, убайгүй һууужа байдаг. ...до Идамов болбол үрһэнэй ...центнер эрхим таряа эдеэ хоол... ...рэглэжэ, зооголжорхиһон гэхэ тарилгын түсэбые дүүргэхэгүй ...ал зорюута тохёолдуулһан ...аа.

...үнөө жэлдэ аяар майн һүүл ...пор тус колхоз тарилгынгаа ...ые арайхан хахадлаад, ороо...бобово культурануудай, хар...хын ба овощиин тарилгые эхи...үй байгаа. Колхозой правлени. ...гаяа тэрэнэй түрүүлэгшэ Ида... хүдэлмэришэ хүсэ ба мори ...е полевой хүдэлмэридэ гарга...жэ оролдоогүй, мори унаа нэгэшье гектар газар хахалаагүй байха юм. Колхозой полинууд дээрэ имагтал Иволгын МТС-эй гурбан тракторна бригада хүдэлмэрилдэг.

Түрүүлэгшэ Идамовай гэмтэ хэрэгүүд гансахан энээгээр хизаарлагданагүй. Архинша Идамовай шэмээгүйхэн зүбшөөлөөр агротехникые эбдэхэ ябадал олоор үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, таряанажалай 2-дохи бригадада шэниисын тарилга хороор угаагдаагүй үрһөөр ба доошолуулагдаһан нормоор (160 килограммай орондо 126 килограмм) хэгдэһэн байгаа. Тэрэшэлэн, ургаха шадалаа шалгагдаагүй үрһөөр 120 гектар дээрэ хара таряанай тарилга хэгдээ. Энэ баримта элирүүлэгдэжэ, саашадаа иимэ ябадал гаргахагүй гэжэ түрүүлэгшэ Идамовта дурадхагдаһан юм. Гэбэшье, удаань овёсой тарилгые мүн лэ хороор угаагдаагүй үрһөөр хэһэн, тиихэдэ Лубсановай хүтэлбэрилдэг бригадын тракторнууд газараа миил 10 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалһан байба.

Тарилгын хүдэлмэриие зорюута таһалдалда оруулһан, агротехникэ эбдэхэ ябадал зүбшөөрһэн архинша Идамовые шанга харюусалгада хабаадуулха саг тулаа.

Е. Федоров.

Харюусалгагүй ябадалай хойшолонгууд

...аянголой сомоной Калининай ...мжэтэ колхозой хүтэлбэрилэг..., тусхайлбал түрүүлэгшэ Цы...в, партийна организациин сек...рь нүхэр Бубеев гэгшэд та...ажалай бригадануудые бэхи...лхэ шухала хэрэгтэ харюусал...гөөр хандадаг байна. Тиин, ...ө ажахын шухала хүдэлмэри...дэй нэгэн бологшо хабарай та...а эндэ угаа схээр унжагайржа ...а юм. Колхозой таряанажалай ...адын бригадир нүхэр Дымбре... тарилга дээрэ колхознигуудай ...ые зүбөөр эмхидхэжэ шада...үй, тэдэнэрһээ эрхим шапарай ...ө эрилтэ хэдэггүй байна.

...рэнэй эсэстэ энэ бригадын гэ...д хүдэлмэреэ муу шанартай... хэжэ, агротехникын заабари...ые эбдэнэ. Плугшадайнь олон... газараа далантайгаар, оройдоо ...6 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалдаг байгаа. Тиимэһээ энэ бригада муугаар элдүүрилэгдэһэн газарта тарилга хэһэн байха юм. Гадна, бригадир Дымбреновэй гэмээр үрһэ тариха нормо багадхагдана. Жэшээлхэдэ, га бүридэ 140 килограмм шэниисэ тариха аад, үрһэнэй нормые га бүридэ аяар 30—30 килограммаар багадхаһан байха юм.

Таряанажалай бригадануудые бэхижүүлхэ, бригадирһаа эрилтэ хэхэ ябадалай һула байһан дээрэһээ энэ колхоз хабарай тарилгын түсэбые оройдоо 60 гаран процент дүүргээ.

Аяар мүнөө хүрэтэр тарилгаяа дүүргээгүй байха гээшэ тэсэщэгүй ябадал мүн. Тиимэһээ Баргажанай аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд энэ колхозые урагшань татаха тушаа эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

А. Бурдман.

Иволгын дунда һургуулида.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүгэдэй уранһайханай самодеятельностиин кружогые хүтэлбэрилэгшэ, ахалагша пионервожата М. Васильева татарска танцын заняти үнгэргэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

Ч. НАМЖИЛОВ

КОЛХОЗНАЙ—МҮНӨӨДЭР

(Шүлэгүүдэй циклһээ)

5. Бороогой урда

—Радио дуулгаа бшуу:
Орохол байха бороон.
Үбһэнэй дүтын бригада руу
Энэ бэеэрээ гарая, — гэн
Сэнгэ парторг хүлэрһэн
Гэнтэ трубкаа үлгэнэ.
Сонхоорнь зунай наран
Самсынь нэбтэ жэгнэнэ.
Зайгуул үүлэн агаарта
Задаран арилхын шэнжэгүй.

Замдаа ехэл баяртай
Зугаалан хөөрэнэ Сэнгэ:
«Үүлэн мүнөөл бүрхэһөөр
Уһаа сасана зоргондоо.
Удангүй эрдэмэй хүсөөр
Бороо оруулхалди дуртайдаа».
Энээнии зүбтэ шиидхэһэн
Нүхэдэй сэдьхэл бардамш һаа,
Эрьен хойшоо шэртэхэдэнь
Үдхэн бороон сайраа һэн.

6. Телефоноор

Уужам сэбэр байшан соо
һуунабди үдэшэлэн,
Баруун ханадань Ильич
Баяртай мэшэеэнэл.

Түмэршэ дархан Санжи
Трубкаа үргөөд үлеэнэ:
— Алло! Алло! станци,
Алеэл даа правлени,

Гэхэдэнь зүбшөөһэндэл,
Гэнтэ хонхо жэнгирбэ:
Городһоо циркын ерэһыень
Үбгэн мэдэбэ жэншэдгүй.
Гэртэнь сомор.
Оромсоор
Гэрэл сасана зайн гал.
Зүгөөр, үбгэнэй зосоо
Жэшээлэшэгүй һаруул.

7. Зүб хэлээ

Хуурай жалгын поли руу
Хободол һубаг зурыба
Нуурай уһан яаруу
Наашаа шэглэн харайба.
Жолоо дараһан хүлэгтэл
Жороолно шэнэ горхон.
Жамса олон нүхэдтэй
Гэртээ хариба оройхон.

— Хэр холо урадхаабта, — гээд.
Хүгшэниинь харюу хүлеэнэ.
Ахай шоглон, энеэбхилээд
— Амбаартаа хүргөөбди, — гэнэ.
Хүгшэн нюдөө сабшангүй
Хараад гайхан һуугаал:
Лабтай баян ургасы
Жамса хүсөө бэшэ аал!

Корнеплодуудай тарилгые энэ гэһээр дүүргэе

XVI областной партийна конференци хадаа малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадалые эгээл шухала зорилгонуудай нэгэн болгожо табиһан байна. Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд болон колхозууд тус конференциин шиидхэбэринүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ уялгатай. Тиин, 1950 ондо сабшалан ба бэлшээриие үндэһөөрнь һайжаруулха, ногоонуудай, тэжээлэй корнеплодуудай, силоснэ культурануудай тарилгын талмайе али болохоор үргэдхэжэ, тэрэниие түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар тариха ябадал туйлаха шухала.

Тэжээлэй баланснуудай дунда шэмэтэ, витаминна эрхим тэжээл болохо корнеплодууд горьтой һуури эзэлхэ байна. Корнеплод болбол залуу малда эдюулхэдэ илангаяа ехэ аша туһа хүргэдэг, тэдэнэрэй яһые бэхижүүлдэг байха юм. Тэрэшэлэн һаамхай үнеэдые корнеплодуудаар тэжээхэдэ тэдэнэр амта һайнтай һү ехээр үгэдэг байна. Мүн энэ тэжээлые гахайнуудта эдюулхэдэ һайн.

Манай республикын эрхэ байдалда турнепс, брюквэ, тэжээлэй морковь, тэжээлэй ба сахарна свёкло мэтын корнеплодууд таригдадаг гээшэ. Эдэниие агротехническэ заабариин ёһоор таряад, мүн саашанхи харууһыень зүбөөр хээд байхадаа, га бүриһөө дунда зэргээр 200—300 ба энээнһээ дээшэшье ургаса үгэжэ шадаха байна. Дээрэ дурсагдагша корнеплодуудай үрһэн аймаг бүридэ элбэг.

Зүгөөр, тэжээлэй корнеплодуудые саг соонь тариха, тэдэнһээ үндэр ургаса хуряаха ябадалда зарим аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд тон бага анхарал табижа байна. Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Баргажанай, Курумканай аймагуудай колхозууд аяар мүнөө хүрэтэр тэжээлэй корнеплодуудай тарилгые хүсэд эхилэнгүй, агротехническэ эрхим болзорнуудые үнгэргэжэ байха юм. Энээн дээрэһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, дурсагдагша аймагуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадалые шухала зорилго болгожо табяагүй байна.

Тэжээл үйлэдбэрилгэ хадаа хүгжэжэ байгаа малажалһаа үшөөл гээгдэһээр, колхозуудта тэжээлэй базын хангалтагүй байһан ябадал адуу малай тоо толгойн саашадаа олошоролго ба тэдэнэй ашаг шэмынь дээшэлэлгэдэ һаад хэнэ гэжэ колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай тогтоол соо хэлэгдэнэ. Парти ба правительствын тогтоол соо нигэжэ тэмдэглэгдэһэниинь манайшье республикада хамаадаха байна. Аймагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд болон колхозуудай зорилго хадаа малажалдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада шухалын шухала анхарал табижа, тэжээлэй культурануудай тарилгые энэ гэһээр дүүргэхэ ябадал болоно. Колхоз бүхэн корнеплодуудай тарилгые дары түргэдхэжэ, энэ хүдэлмэриие июниин 15-һаа хожомдонгүйгөөр дүүргэхэ уялгатай.

Тэжээлэй корнеплодуудые үрэжэлтэй, һайн хүрьһэтэй газарта тариха шухала. Фермэ шадарай үтэгжүүлэгдэһэн участогууд хадаа корнеплодуудые тарихада таарамжатай хүрьһэтэй байдаг. Хэрбээ уһалагдадаг газарта энэ культурануудые тарибал бүришье һайн байха. Корнеплодуудые тариха газар элдүүрилгын гол эрилтэ юуб гэхэдэ, гүнзэгыгөөр хахалалга болоно. Гүйхэнөөр хахалагдаһан газарта таригдаһан корнеплодууд муугаар ургадаг, бага ургаса үгэдэг байха юм. Тиимэһээ гүнзэгыгөөр хахалагдаһан пар гү, али намарай паргүй байһан колхозууд корнеплодуудые тариха участогуудаа 22—25 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха ёһотой. Тиихэдээ газараа хахалхын урда тээ, гектар бүридэ 20—30 тонно хэмжээнэй үжөөгдэһэн наг шэбхэ тараабал бүри һайн. Га бүридэ турнепс—3 килограмм, тэжээлэй свёкло—16—18 килограмм, тэжээлэй морковь 5 килограмм нормотойгоор, үргэн рядна гурнмаар тариха хэрэгтэй. Тарилгаяа дүүргэһэн дары участок дээгүүрээ модон каток шэрэжэ, ургасын гарасые түргэдхэхэ ба ряд хоорондын саашанхи элдүүрилгые хүнгэдхэхэ шухала.

Корнеплодуудай ургаса түрүүн ехэ үдхэнөөр гарадаг дээрэһээ бэе бэедээ һаад хэдэг байха юм. Тиимэһээ ургасын гаража бэхижэхэтэй хамта, бэе бэеһээ 18—20 сантиметр зайтай байхаар бодомжолжо, эгээл һайн эшэнүүдыень үлөөгөөд, заримыень ходолжо хаяха хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие ябуулхатаяа нэгэн доро, мүн ряд хоорондын элдүүрилгые үнгэргэхэ шухала. Тэрэнэй һүүлээр участогаа бүри һайнаар харууһалжа, буртаг үбһэнүүдэй гарахатай хамта, тэрэ дары ряд хоорондын нэмэлтэ элдүүрилгэ хэхэ хэрэгтэй.

Мүн корнеплодуудай ургасые хүдөө ажахын культурануудай дайсадһаа—таршаа хорхойнуудһаа аршалха хэмжээнүүдые саг соонь абаха шухала. Хорхой сохонуудтай тэмсэхэ хоронууд сельхозснабай складуудта нилээд ехэ бии. Тиимэһээ колхозууд болбол эдэ хоронуудые абаашажа, ургасын дайсан хорхой сохонуудые үгы хэхэ ёһотой.

Корнеплодуудта нэмэлтэ тэжээл үгэхэ, ургажа байха үедэнь уһалха мэтын хүдэлмэринүүдые мүн лэ саг соонь үнгэргэхэ шухала.

Корнеплодуудай тарилгые энэ гэһээр дүүргэжэ, тэрэнэй хойноһоо харууһалгые эрхимээр эмхидхэхэ гээшэ колхозуудай правлениинүүдэй шухала зорилго мүн.

Д. Лесик.

Унагадые олоор абана

Яруунын мяханай совхозой адуушан Батомунко Юндунов 1950 ондо бүхы гүүдһээ бүрин бүтэн унагадые абахаб гэжэ мэдүүлөөд, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна.

Мүнөө 60 гүүдһээ 51 унага абаад, бүгэдыень элүүр һайнаар түлжүүлжэ байнхай. Һаяар үлэгшэ 9 гүүдынь түрэхэ юм.

Ж. Бадмаев.

КОММУНИЗМЫН САДУУД

...д ...
...д гэһэн энэ үгэ хадаа ...аад гаран жэлэй үедэ Бурят-...голой ажалшадта яабашье ...огдохогүй, бурят үгэнүүдэй бү... соо баган ороодүй байгаа бэ...

...урят-Монгол ажалшад хадаа ...люциһаа урда тээ байгаалиин ...үүд болохо бүлэг шугы, һөөг ...ааһаһаа, хада тайгын бараг...гүй бара ойһоо бэшые мэдэхэ... залуу мододые хүнүүд хаа хаа... абаашажа, өөрынгөө хүсэл ... соо ургуулжа болохо юм гэ...оггошье һажэглэдэггүй байгаа. ...ээд, дэлхэйн байгаали хадаа ...амшагта ногоон баялигаа ган... өөрынгөө «һанаашаар», ехэн...ээ хүн зоной һуудаг газар нюдһаа далда саагуур, тон тэн...ригүйгөөр «хубаарилжархидаг» ...аа бии...

...имэһээ холын хүбшэ шэлэ га...уудаар хэдэн зуун мянган ...ар соо үзэсхэлэн һайхан ой ...д бүтүү үсхэнөөр ургашоод, ...н ажалшадай түбхинэн ажаһуу... зарим газар нютагуудта нэгэ... модон харагдадаггүй бэлэй. ...эһээ, нэлэнхы үргэн газар ню...уд улаа эльһэн, шосэгэн добо...шоод, хуурай халууи һалхинда ...эн ангажа, зунай ган шанга ...нда сүүхэрэн шэтэлдэг байгаа. ...урят-монгол арад хадаа уһа ...энэй, сэсэгтэ талын болон үсхэн ...ата үндэр залуу мододой һайхандань сэдьхэл зүрхэнһөө дурладаг арад зон юм. Бурят-монгол арад зон түрэл газар дайдынгаа дүрэ шарайе яһа-модон дээрэ шадамараар һылэжэ харуулхаһаа гадна, иргуу гоё дуунууд, сэсэн хурса оньһон үгэнүүд, удха найруулгаар гүнзэгы үльгэрнүүд соогоо магтан мүнхэлөө.

«Сэсэглиг» гэһэн орёо холыншье һаа, дура зүрхэ дуудан хүдэлгэмэ үгые манай арад үни холоһоо наашан наринаар хадагалһаар ерээ. Үльгэрнүүдэй дайсадаа даража, дархан солоёо оложо бусаһан баатар хүнүүдэй, яажа «угалзата долгитой уһа нуурай эрьедэ, жэмэстэ эрьедэ, жэмэстэ модотой үргэн сэсэглигэй хажууда» жарган һууһан тухайда үльгэрнүүд соо дабтагдашагүй гоёор хэлэгдэдэгыень бидэнэр һайн мэдэнэбди.

Ой модоной үсхэн һайханиие, уһа голой гэрэлтэмэ һаруулые дурдан һайшаан хэлэгдээдүй үльгэрые Бурят-Монголой урданай болон мүнөөнэй аман зохёолнуудһаа олохонь бэрхэтэй. «Туруута хүлэгэй гаталшагүй, тураг шубуунай ниидэшэгүй» үсхэн ой тайгатай; «Хүрин бүргэдэй далишагүй, хүхэ могойн гулдиршагүй бүтүү һайхан ойнуудтай нютагуудай тухайда хэрбээ хуушанай үльгэршын дуудан түүрээгээ һаа, манай үеын солото үльгэршэ Аполлон Тороев хадаа «Сталин баатар» гэһэн үльгэр соогоо:

Зоной түлөө хиидэжэ
Үсхэн ногоон урганал.
Зоной түлөө сэсэглигүүд соо
Үрэ жэмэс болсойнол, — гэжэ омог баяртайгаар дабтан дуулана.

Манай уранзураашадай зурагууд, композиторнуудай бэшэһэн дуунууд, поэдүүдэй зохёоһон шүлэг поэмэнүүд соо ой модоной, нарата сад сэсэглигэй тухай темэ һайханаар ба дүүрэнээр харагдан зэдэлнэ. Сад сэсэглигтэ ойдо хүсэтэйгөөр дурладаг, тэрэнэй гэрэлтэ һайханиие зүрхөөрөө мэдэрдэг лэ арад тиимэ тодоор зохёолнууд соогоо харуулан хэлэжэ шадахал!

Гэхэтэй хамта, арадуудые революциин урда тээ али болохоор мүлжэжэ, тэдэнэй һанал бодолые мунхаруулан манатуулжа байһан хободог чиновнигууд, хомхой баяд, ноёд, лама бөөнэр хубхай хооһон улаа эльһэн дайдые, хүйтэн зэбүүн үнгэ зүһэтэй хээрэ талые дурдан магтадаг байгаа. Хэрбээ гэнэ боложо талын дунда нэгэ нарһанай сүлөөтэй аажамаар ургашоошье һаа, тэрээнэй тухайда «ганса модон шүдхэртэй» гэжэ лама бөөнэр хэлэдэг, зониие айлгадаг байгаа.

Ушар тиимэһээ хадын шулуудые (ээзэтэй юм гэжэ һанажа) хүдэлгэхээ айдаг байһан бурят ажалшадай зүгһөө залуухан мододые малтажа, һууриһаань урилуулан тарихаяа зэбүүрхэдэг байһаниинь элитэ. Гэбэшье, ажалшад хадаа хүнэй ажабайдалда ой модоной али зэргэ туһатайень олон зуун жэлэйнгээ түүхын дүй дүршэл дээрэһээ мэдэжэ абаа. Хүр саһанай элбэгээр тогтодог, шэрүүн ган һалхинһаа далда газарта—ой хадын нэмэридэ ажалшадай таряанайнгаа абар табар үрһэ сасадаг ба малаа баридаг байһаниинь элитэ.

Иигэжэ, революциин урда тээ, хүн хадаа ойе хүдөө тала тээшэ өөрынгөө һанаашаар ойртуулан ерүүлдэггүй, харин өөрөө байгаалиин эрхэ мэдэлээр ой модотой газар тээшэ шэглэн зөөдэг байгаа.

Мүнөө ажабайдалай танигдашагүйгөөр хубилжа, «бүхы зам харгынуудай коммунизм тээшэ абаашан» байһан энэ үедэ, советскэ хүнүүд ой модые тон ондоогоор харана. Мүнөө ой хадаа «бурханаар заагдаһан» ямар нэгэ газарта ургадаг ёһотой бэшэ, харин хүн хаана ургуулхаяа хүсэнэб, тэрэ газартань сад сэсэглиг ургадаг болоо.

Советскэ хүнүүд байгаалиие гартаа абажа, арадай болон советскэ эрдэмтэдэй научна заабариин ёһоор оронойнгоо шарайе хубилгаха бүридөө садай хэрэгтэ улам ойро болон танилсана. Ушар юуб гэбэл, ой модон хадаа арадай ажахыда сэгнэшэгүй ехэ аша туһатай байхаһаа гадна, ажалшадай элүүр энхые хамгаалан сахиха хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэтэй.

Мүнөө манай республикын городуудаар, бүхы аймагуудаар, хүдөө нютагуудаар, колхознигуудай байшангуудай сонхо доогуур, хүүгэдэй ясли болон садуудай, клубууд ба һургуулинуудай, амбулатори болон больницануудай газаагуур залуухан модод надхама ногоон набшаһануудаараа номитон хүхэрэн һуунад.

Мүнөө манай хүнүүдэй нюдэд үсхэн набшаар надхаһан таримал мододто дадаһхай.

Хэрбээ газаагаа аятайханаар зэргэлүүлэн таригдаһан мододгүй, элдэб түрэлэй һөөг бургааһа, жэмэстэ һөөгүүдгүй улица, гэрнүүд байгаа һаа хүнэй нюдэндэ элитэ обёороггодог болонхой.

Улан-Удэ городой талмай болон улицанууд һүүлэй жэлнүүд соо танигдашагүй болоо. Зэргэлүүлэн таригдаһан мододой ойгуур, нюдэ баясуулма сэсэгээр угалзатаһан клумбнуудай хажуугаар, аглаг һонорхон үдэшэ амаран алхалхада али зэргэ аятайб! Арбахан жэлэй урда тээ улаа эльһэн, халзан мэльгэр хайр байһан гостинна рядуудые тойроһон талмайнууд, Соведүүдэй байшануудай дэргэдэхи скверүүд, культура ба амаралтын городской парк манай городой бусад булангууд ажалшадай амаралтын газарнууд болгогдоо.

Модо таригдаһан талмай, улицануудай олоншье һаа, мүнөө болотор үшөө «мартагдаһан» хуушанайнгаа янзаар эльһэндэ дарагдаһан булангууд манай город соо үшөө бии байһаар.

Түрэл республикынгаа столица, социалистическэ Улан-Удэдээ дурладаг, городойнгоо шэнжэ шарайгаа үдэр ерэхэ бүри хубилган сэлмээхэдэ баясадаг ажалшад, городоо ногоон сад—город болгохо ушартай.

Ямаршье улицада, хэршье захын буланда гарахада баглагар бүтүү модод, талмай бүхэндэ скверүүд, сэсэгтэ клумбнууд бидэнэй сэдьхэл баясуулан угтаха ёһотой.

Сад гэһэн үгые бидэнэр үдэр бүри олон удаа дабтанабди. Энэ үгэ хадаа мүнөө манай ажабайдалда бүхөөр орожо, автомобиль, электричество, телефон, радио гэһэн үгэнүүдтэй нэгэ адли омог яалгаар дурдагдан һанал бодолдомнай ойро түрэл болоо.

Сад гэһэн үгэ бидэнэртэ тон ондоо шэнэ, культурна ба баян байдалые хэлэнэ. Долгилмо үсхэн набшаһата модод соогуур наадаһан дуутай шууяатай хүүгэдүүд, нарата набшаһад доогуур шунгаһан скамейкэ дээрэ газетэ уншажа һууһан буурал пенсионер, ашанараа хүтэлһэн Эхэ—герой, инаг дуранай, шэн габьяагай дүлөөр гэрэлтэмэ золто залуушуул бидэнэртэ һанагдана.

Сад гэһэн үгэ хэлэхэдэмнай манай инаг түрэл Эхэ орон, коммунизмын сад болоһон манай нарата арюун дайданууд һанагдана. Үнэншэ хүнүүдэй, дэлхэйн бүхы ажалшадай сэсэмэргэн эсэгэ, манай эпохын агууехэ Садовод—Иосиф Виссарионович Сталин коммунизмын сад тариха хэрэг ударидана.

Ч. Цыдендамбаев.

Шалгалта хэжэ, хэмжээ абамаар болоо

Курумканай аймпотребсоюзай правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Жаркой пайщигуудай урда тоосохо уялгаа мартажархинхай.

Асарагдаһан зарим эд товарнууд пайщигуудта хүрэдэггүй, харин аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд ба худалмэрилэгшэд хубаажа абадаг заншалтай байна.

Жэшээлхэдэ, энэ оной марта һара соо сонхын 40 метр хүшэгэ (тюль) раймагтань ороһон байгаа. Тэрэнине аймпотребсоюзай худалмэрилэгшэд Черных, Киселева, Кагальницкая, Тугаринова ба бусад арын үүдээрнь абшоо. Тэрэшэлэн 7 пар хромово сабхинууд өөһэдынь хүдэлмэришэдэй гарта ороһон байха юм. Советскэ худалдаа наймаанай гуримые эбдэһэн иимэрхүү баримтанууд олон.

Раймагые Суздальницкий даадаг гэжэ кадрнуудай список соо байха. Теэд, нүхэр Суздальницкий Курумканда бэшэ, харин Иркутск, Улан-Удэ городуудаар ябадаг юм. Суздальницкий хадаа тус аймагай магазинуудта эльгээгдэхэ эд товарнуудые Бурмонкоопсоюзай базаһаа фактураар абажа, тэдэниие Иркутск, Улан-Удэ городуудта худалдажархёод, хооһон фактура конвертолон аймпотребсоюздаа эльгээдэг байна.

Суздальницкий гансахан маай һара соо 13.176 түхэригэй тюль, клеенка, сабхи, велосипедэй камера, покрышка гэхэ мэтын шухала товарнуудые дурсагдагша городуудай элдэб эсын хонжоошодто үгэһэн байгаа. Иигэжэ, гурэнэй эд бараа өөрынгөө зоргоор худалдаад, үлүү мүнгыень үбэршэлнэ.

Энэ аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Жаркой эдэ мэтын элдэб баримтануудые мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абанагүй.

1949 оной намар гурэндэ талха тушаалгын үедэ нүхэр Жаркой өөрынгөө орлогшо Черных гэгшэтэй хамта, колхозуудай тогүүд дээгүүр 2000 центнер талха худалдан абаһан юм. Тэрэнь хадаа гүрэндэ талха тушаалгада һаад тойбо татаһан ба зарим хүнүүдэй талха хулууха ябадалда туһаламжа болоһон байха юм.

Мүнөө тус аймаг дотор худалдаа наймаан тон муугаар ябуулагдана. Магазинуудтань ариг сэбэр сахигданагүй.

Чайнойн буфетые даагша Зубакина хара ба улаан архи хододоо үлүү сэнтэйгээр худалдана.

Ажалай жаяг заршам тэндэ тон һула. Центральна складые даагша нүхэр Попов ажалдаа һоргуугаар ерэдэг. Нёдондо жэлэй декабрьда Попов 1250 түхэригэй үри хэһэн байгаа. Теэд, хэрэгынь мүнөө хүрэтэр сүүдтэ үгтөөгүй, өөрөөшье ажаллажа байһаар.

Бурмонкоопсоюзай правлениин зүгһөө тус аймпотребсоюзай правлениин худэлмэрине шалгажа, хүтэлбэринень шэнэдхэн һайжаруулхаар болоо.

К. Данилин.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ТАРИМАЛ МОДОДОО ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛАЯ

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой соцгородой территори дээрэ жэл бүри хэдэн мянгаад уляабриин, яблониин, малиныи, акациин ба бусад мододой саженецүүд һуулгагдадаг юм. Эдэнэй һайнаар ургаа һаань, манай соцгород түйсэд ногооруулагдажа, гоё һайхан садтай болоһон байха һэн. Теэд, һуулгаһан мододоо ургуулжа шадахагүй байнабди.

Хоёр жэлэй саада тээ № 49, 50, 51, 52, 53 гэрнүүдэй газаагуур саженецүүд һуулгагдажа, үнгэрэгшэ жэлдэ барандаа һалбаран сэсэглээ лэн. Энэ жэлдэ тэдээнэй нэгэншиншье бүтэн үлээгүй. Гостиницын хажуугаар таригдаһан хуһанууд үгы болошонхой. Мүн № 61 ба 62 гэрнүүдэй хоорондохи скверэй тарималнууд ямаадта мэрүүлшэнхэй, хухалуулшанхай байдаг.

Иимэ ушарнууд хадаа ЖКО-гэй худэлмэрилэгшэдэй болон управдомуудай соцгородоо ногооруулгада багаар анхаралаа табидаг дээрэһээнь болоно. Тэндэ энэ хабар баһал хэдэн мянгаад залуу саженецүүд һуулгагданхай. Урдахи жэлнүүдэйнгээ алдууе дабтангүй, эдэ саженецүүдые барандань һайнаар ургуулха хэрэгтэй байна.

Тиихын тулада саженецүүдые ургуулгада, харууһалгада тэндэхи һуурин зонуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала. Гэрэй комитедүүдые эмхидхэжэ, һуулгаһан мододой хойноһоо хаража байбал һайшаалтай гээшэ. Тиигээл һаа һуулгаһан мододоо бидэнэр һайнаар ургуулжа шадаха байнабди.

С. Черненко.

Худэлмэришэдһээ олон „ноёд"

Прибайкальска аймагай Крупскаягай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель үнгэрэгшэ 1949 ондо муугаар худэлмэрилһэн байгаа. Теэд, мүнөө жэлдэ үйлэдбэри дээрэнь ямаршье хубилалта хэгдэнэгүй.

Байгша оной түрүүшын квартал соо үйлэдбэриинь түсэб минил 33 процент дүүргэгдэһэн байна.

Тус артелиин 11 гэшүүдһээ 6-ниинь цехые даагшадһаа эхилээд түрүүлэгшэ хүрэтэрөө тушаалтай нюурнууд юм. Үйлэдбэриинь жаяг заршам тон һула. Худэлмэришэдынь үдэр соо 8 час худэлмэрилхын орондо 2—3 час ажаллана. Артелиин дебеторско үринь аяар 50,6 мянган түхэриг болонхой.

Артелиин иимэ хэрэгые аймсоведэй гүйсэдком хаража байгаад, зохихо хэмжээ абанагүй.

Байгша оной февраль һара соо аймсоведэй гүйсэдком заседани дээрээ энэ артелиин түрүүлэгшэ байһан нүхэр Юшинэй худэлмэриин тоосоое шагнажа, аймцентртэ сабхиин ба хубсаһа оёдог мастерскойнуудые нээхэ гэжэ тогтоол гаргаһан байгаа. Теэд, тэрэ тогтоолынь саарһан дээрээ үлэшэнхэй.

А. Миронова.

„Б. М. Үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

Радиоузелынь худэлмэрилдэг болоо

Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой радист нүхэр Д. Имеевэй радиоузелаа хаажархёод ябадаг тухай «Б. М. Үнэн» газетын майн 17-ой номерто бэшэгдэһэн байгаа.

— Шалгажа үзэхэдэ, радист нүхэр Имеев ондоо ажалда ябуулагдадаг байба. Нүхэр Имеев ондоо худэлмэридэ ябахаяа болижо, радиоузелаа һаадгүйгөөр худэлмэрилүүлдэг болобо, — гэжэ Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шулунов манай редакцида мэдээсэбэ.

„Договорно уялгаяа дүүргэнэгүй"

Иимэ гаршагтай статья «Б. М. Үнэн» газетын энэ оной майн 19-нэй номерто толилогдоһон байна.

Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд тодорбо. Хабарай тарилгын ябаса тухай асуудал ВКП(б)-гэй айкомой бюро дээрэ хэлсэгдээ. Аймагай колхозуудта хабарай тарилгын үедэ агротехникые эбдэхэ ябадалай гараһан тухай аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ хэлсэгдэбэ. Мүн МТС-эй муугаар худэлмэрилһэн тухай МТС-эй Совет дээрэ хэлсэгдээ. Иигэжэ колхозууд ба МТС-эй худэлмэридэ үзэгдэжэ байгаа дутуунуудые усадхаха „тодорхой хэмжээнүүд абтаа, — гэжэ Кударын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Баирбиликтуев мэдээсэбэ.

„Шалгалта юу харуулнаб?"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын энэ оной майн 17-ой номерто толилогдоо һэн. Тэрэ статья соо Мухаршэбэрэй аймагта агротехникые бүдүүлигээр эбдэжэ байһан, сеялкэнүүдэй дүүрэнээр хэрэглэдэггүй, полевой стануудай муугаар заһабарилагдаһан тухай хэлэгдэһэн байгаа.

Статья соо тон зүб шүүмжэлэл хэгдэһэн байна. Аймгүйсэдкомой худөө ажахын таһагай главна агроном Суулгын МТС-эй харьяата колхозуудта гаража, правленинүүдэй заседанинуудые ба бригадануудта суглаануудые үнгэргэбэ. Статья соо тэмдэглэгдэһэн дутуу дунданууд усадхагдаа, — гэжэ Мухаршэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомой секретарь нүхэр Максимов мэдээсэнэ.

Германска демократическа республикын 17 миллион шахуу хүн Стокгольмско уряада гар табяа

БЕРЛИН, июниин 7. (ТАСС). Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй немецкэ комитедэй мэдээсэлые газетэнүүд толилбо. Атомна зэбсэгые бүримүһэн хорихын түлөө эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряада Германска демократическа республикын 16.919.894 хүн гар табяа гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Тиимэһээ республикын бүхы хүн зоной 90,7 процентнь дай үүдхэгшэдэй һэдэлгые зогсоохоор бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлбэ. Эдэ дүнгүүд эб найрамдалай тала баригшадай ехэхэн амжалта мүн.

Германска демократическа республикын правительственнэ делегаци Варшава ерэбэ

ВАРШАВА, июниин 7. (ТАСС). Польско хэблэлэй агентствын дамжуулһанай ёһоор, Германска демократическа республикын правительственна делегаци июниин 5-да Варшава ерээ. Делегацииин составтань: премьер-министрын орлогшо Ульбрихт, Германска дотоодын худалдаа наймаанай, гадаадын худалдаа наймаанай ба материальна хангалгын министр Георг Хандке, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь Антон Аккерман, түсэблэлгын министерствын статс-секретарь Бруно Лейшнер ба финансын министерствын статс-секретарь Вилли Румпф.

Польско республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич Германска демократическа республикын правительственна делегациие июниин 5-да угтан абаба.

Австрида колорадска сохын тараһан тухай Телепресс агентствын мэдээсэл

ПРАГА, июниин 7. (ТАСС). Телепресс агентствын корреспондентын Венэһээ дамжуулһанай ёһоор, Дээдэ Австриин 112 районуудта колорадска сохо үзэгдөө. Браунау, Рие ба Феклабрук гэжэ районуудта колорадска сохо айхабтар олоор тараһан байна. Хартаабхын ургасада тон ехэ аюул ушаруулдаг эдэ сохонуудые үгы хэхын тула, худөө зон бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ байна. Зальцбургда мүн айхабтар олон тиимэ сохонууд тараһан байха юм.

«Зальцбургер тагблат» газетэ хадаа эдэ сохонуудай бии бололгые Германска демократическа республикын территори дээрэ американска самолёдуудаар сохо сасаһан ябадалтай холбоно. Зүүн Германиин территори дээрэ колорадска сохо сасаһан баримта юу харуулнаб гэхэдэ, американецууд ямаршье муухай юумэ хэхээе тунхарихагүй байна.

Германска демократическа республика ба Польшын хоорондо хэлсээн хэгдээ

ВАРШАВА, июниин 8. (ТАСС). Польско хэблэлэй агентство иимэ мэдээсэл толилоо гэбэл:

Премьер-министрын орлогшо Ульбрихт түрүүтэй Германска демократическа республикын правительственна делегаци энэ оной июниин 5—6-да Варшавада байба.

Делегациин ба Польско правительствын хоорондо болоһон хэлсээнүүдэй үедэ эдэ хоёр правительствонуудай һонирхоһон ба эб найрамдал хамгаалха ябадалда зорюулагдаһан асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Хэлсээнүүдэй ашаар, польско-германска гүрэнэй хилые Одер-Нейссээр тогтоохо тухай асуудал шиидхэгдээ.

1950 ондохи товарооборот ба түлбэринүүд тухай хэлсээн түйлагдаа. Тэрэ хадаа худалдаа наймаанай хэмжээе үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада 60 гаран процентээр ехэ болгохо байна. Польшын зүгһөө Германска демократическа республикада кредит үгэхэ тухай хэлсээн баталагдаа.

Хоёр таланууд Польшын 6 жэлэй түсэб ба Германска демократическа республикын 5 жэлэй түсэб тухай информаци андалдаба.

Тэрээнһээ гадна, культурна холбоонууд тухай протокол баталагдаа.

Хэлсээнүүдынь хани барисаанай ба харилсан ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

Үсэгэлдэр Германска демократическа республикын правительственна делегаци Варшаваһаа бусаа.

Ороной патриодуудта Япониин компартиин хандалга

ШАНХАЙ, июниин 7. (ТАСС). Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, «Акахата» газетэ хадаа ороной бүхы патриодуудта Япониин компартиин хандаһан хандалгые толилоо. Хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Япониин компартиин ЦК-гэй бүхы гэшүүдые сэбэрлэхэ гэһэн Иосидын кабинедэй шэрүүн дошхон репрессинүүдынь Потсдамска декларациие ба Дальневосточно комиссиин 16 принципүүдые сэхэ эбдэнэ, эдэнь бүхы дэлхэй дээрэ, тусгаарлабал Азида, диилдэн сохигдоод тулгардажа, ниитээрээ сухариха баатай болоһон уласхоорондын реакциин хүсэнүүд манай Эхэ оронние сэрэгэй база болгохын тула бүхы хүсөөрөө оролдоно гэжэ элеэр харуулаа. Национальна бэеэ даанхай байдалые ба эб найрамдалые хамгаалхын түлөө, мүн сэрэгэй базануудые байгуулха ябадалда эсэргүү эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн манай партиин ажал-ябуулгые зогсоохо шадалгүй дотоодын ба гадаадын реакци хадаа шархатаад үхэхөөр байгаа зэрлиг арьяатан шэнги хүндэ байдалда орожо эхилээ.

Манай ороной бүхы патриодууд! Дотоодын ба гадаадын реакциин зүгһөө манай партида эсэргүү ябуулагдажа байгаа эдэ репрессинүүд хадаа бүхы арадта эсэргүү добтолһон ябадал болоно. Иимэ аюулай үмэнэ нэгэшье алхам танай сухаряа һаа, бүхы арадай эрхэ сүлөөнь хүлөөр гэшхэгдэхэ, бүхы нацамнай богоолшологдохо байна.

Патриодууд! Дэлхэйн гурбадахи дайнай база болгон манай инаг Эхэ оронние һандаргаха ябадалые уридшалан болюулхын ба манай нацын бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын тула бидэнтэй хамта манай партиие хамгаалыт гэһэн уряатайгаар бидэнэр таанадта ханданабди.

Манай партиин ба арадай хоорондохи бата бэхи холбоонуудые ямаршье репрессинүүд эбдэжэ шадахагүй. Манай парти ба нацые ямаршье репрессинүүд һандаргажа шадахагүй. Патриотическа бүхы арадтаяа хамта урагшаа ябаа сагтаа манай парти мүнхэдөө байха юм гэжэ дэлхэйн түүхэ харуулна.

Мүнөө үедэ бүхы хүн түрэлтэнэй 40 процентнь эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түшэг тулгуури болоһон демократическа ба социалистическэ гүрэнүүдые компартинуудтаяа хамта байгуулжа байна. Сүлөөрэлгын туяан манай Эсэгэ орон дээгүүршье мандан гэрэлтэнэ.

Ороной бүхы патриодууд! Үүр сайхын урда тээхи балай харанхые тараан зайлуулхын тула хүдэлмэришэдөөр толгойлогдон ниитын эрид ябуулгануудта бодыт. Манай партиин ба ороной бүхы патриодуудай талада зүб хэрэг бэлалта байна.

Япониин коммунистическэ парти.

1950 оной июниин 6.

Макартурай антикоммунистическэ захиралта тухай

ШАНХАЙ, июниин 7. (ТАСС). Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, японско правительство үсэгэлдэр Макартурай захиралтатай зохилдуулан, Япониин компартиин ЦК-гэй 24 гэшүүдые политическэ ажал-ябуулгаһаа зайсуулха болоһон тухай хуулита ёһоор мэдээсэбэ. Парламентдахи хэрэгүүдээ гурбан неделиин болзор соо усадхахыень парламентын гэшүүд—7 коммунистнуудта дурадхагдаа.

Багшалдаг ба промышленностиин гол һалбаринуудта худэлмэрилдэг коммунистнуудта эсэргүү «хэмжээнүүд абтаха» байха гэжэ генеральна прокуророй управлениин начальник Уэда мэдүүлбэ. Тиихэ зуураа, июниин һүүлдэ зарлагдаха парламентын онсо сесси дээрэ зохихо хуулиин проект табигдаха гэжэ нэмэбэ.

Макартурай антикоммунистическэ захиралтатай дашарамдуулан тохёолдожо болохо «ямаршье инцидентнүүдтэ бэлэн байхыень» бүхы орон доторхи полициин отделенинүүдтэ гүрэнэй полициин управлени захиралта үгөө.

АГЫН ҺОНИНУУД

18 ҮНЕЭНҺЭЭ 18 ТУГ...

Онон голой эрье зубша... лөөнэй улаан наранаар ... тоото малнууд бэлшэ... субан гарадаг. Тэдэ ... «ОГПУ» колхозой һү... варна фермын үнеэд бо...

Энэ фермэдэ эрхим ... лишан Дулма Жигжитов... дэлмэрилдэг. Дулмын ... 18 үнеэд бултадаа түрэж... раһан тугалнуудынь һай... түлжөөгдэжэ байна. Һаа... Дулма тугалнуудаа гал т... дөөгүй һэрюун байрада ... хаан тэнжээдэг, тиигэд ... дэнь тобир ба солбон ... байгаар мал болгогдожо ... на.

3000 МОДО ТАРИБА

Округой центрын ажа... түрэл Ага тосхоноо болб... түхэлтэй болгохын тула ... хүдэлмэри хэнэ. Тэдэнэр ... ринайнгаа улицаар полиса... барижа, тэрээн соогоо 3 ... ган модо тариба.

ТИПОВОЙ СТАДИОН БАРИГДАА

Ага тосхоной худэлмэри... албахаагшад ба һураг... амаралтын үдэрнүүдтэ ... кресник эмхидхэжэ, Ага го... урда бэедэ шэнэ типовой ... дион бариба.

Энэ стадион дээрэ физку... турна хүдэлмэри, эллэб сп... тивна наадан ба мүрысөө... үнгэргэгдэнэ.

ЧИТЫН УРАНЗОХЕОЛШ... АГА ЕРЭБЭ

Читын уранзохёолшод Бо... Костюковский, Василий Н... нов ба бусад Ага нютаг е... Агынхид тэдэниие халуу... угтажа, культурын ба... соо уулзалга хэбэ. Тэндэ ... тюковский Читын уранзо... шодой творчество тухай ... хэл хээд, өөрынгөө «Д... хабар» гэжэ повесть со... отрывок уншаба. Мүн Н... нов колхозой һуурин «... гокыч» тухай бэшэһэн ... лэгүүдээ уншаба. Тэрэш... Агын уранзохёолшод өөһэ... гөө рассказуудые ба шүлэ... дые уншаа. Костюков... Никонов гэгшэд һур хар... да хабаадаба.

Д. Найдан...

Мэргэжэлээ дээшэлү...

Бурмонторгын Кяхтадахи ... даа наймаанай таһаг ху... наймаанай худэлмэрилэгшэд... гэжэлые дээшэлүүлхэ кружо... хидхэбэ. Тэдэнэй үзэхэ програ... советскэ культурна худалда... маан, товароведени, худалда... маанай ба финансова түсэб, ... бүридхэлгэ ба тоосоон гэһэн... далнууд оролсоно.

Мүнөө энэ кружогто 30 х... ралсажа байна.

Харюусалгатай реда...
Д. Д. ЛУБСАН...

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрта —«Баядера».

«Прогресс» кинотеатрта — «Анна Сабо».

«Эрдэм» кинотеатрта — «Хүгжэмтэ түүхэ».

Үглөөдэр стадионуудта

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ—футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө матчын ээлжээтэ гурбадахи тур болохо. Эндэ, үдэшын 6 часта, ПВЗ-тэй «Локомотив» обществын ба Иркутскын ОДО-гэй футбольно команданууд уулзаха.

Мүн энэ стадион дээрэ үдэрэй 3 часта, футболоор республикын кубок абахын түлөө мүрысөөн болохо. Эндэ ПВЗ-гэй «Локомотивай» 2-дохи команда «Строитель» обществын командатай уулзаха байна.

«Динамо» стадион дээрэ—үглөөнэй 10 часта, футболоор БМАССР-эй кубок абалгын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын тур болохо. Эндэ «Пищевик»—«Старт», «Байкал»—«Авангард» обществонуудай команданууд уулзаха юм.

Автомобиль баригшадай анхаралда

Улан-Удэ городой Смолиной улицада, городой банитай зэргэлээд, автомобиль угааха станци 6-һаа 24 час хүрэтэр үдэр бүхэн ажаллана.

Автомобиль угааһанай түлөө түлбэринь Госбанкаар дамжуулжа гү, али угааһан газартаа хэрдэхэ болоно.

Автомобиль угааха талонуудые АВТОЗАПРАВОЧНА СТАНЦИДА худалдажа абаха хэрэгтэй.

Адрес: г. Улан-Удэ, ул. Гоголя № 2, телефон (подстанцияар) 93-2 (2 звонок).

Гүрэнэй Иркутска педагогическа гадаада хэлэнүүдэй институт

английска, немецкэ ба французска хэлэнүүдээр I-дэхи курсда студентнүүдые абаха тухай соносхоно

Һуралсалай болзор 4 жэл.

Тэрэшэлэн заочно отделенидэ студентнүүд абтана.

Дунда һургуули дүүргэһэн ба ород хэлэ болон литература, СССР-эй арадуудай түүхэ, географи ба гадаадын хэлээр (орогшын дураар) шалгалта амжалтатайгаар бариһан СССР-эй граждaнинууд гадаада хэлэнүүдэй педагогическа институтда абтаха.

Дунда һургуулиие алтан ба мүнгэн медальнуудтайгаар дүүргэгшэд экзаменгүйгөөр абтаха. Абалгын экзаменууд августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо байна.

«Отлично» ба «һайн» сэгнэлтэтэйгээр абалгын экзаменуудые бариһан хүнүүд стипенди абаха болоно. Городой газаа тээһээ ерэгшэдтэ хамтын байра олгогдохо байна.

Һуралсалай дунда заведени дүүргэһэн тухай аттестат (заабол бодотыень) хабсарган, мэдүүлгэеэ иимэ адресаар эльгээхэ гэбэл г. *Иркутск, улица Ленина, № 10, Институт иностранных языков.*

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ

гүрэнэй 4-дэхи урьһаламжын облигацинуудые захигшадай анхаралда!

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй 4-дэхи урьһаламжын облигацинуудаар шүүбэринүүдэй 1-дэхи тираж 1950 оной июлиин 9-дэ болохонь. Облигацинуудые захигшад тэрэ болзор хүрэтэр өөһэдынгөө облигацинуудые гартаа абаха шухала байна. Облигацинуудаа абаагүй хүнүүд шүүбэринүүдэй тиражда хабаадахагүй.

Урьһаламжа захиһан мүнгэеэ түлэһэн бухгалтериһээ абаһан справкануудаар нөөсэлгын кассануудта гү, али захилга хэһэн газарһаан облигацинуудые абаха хэрэгтэй.

БМАССР-эй Гострудсберкассануудай ба Госкредитын Управлени.

Улан-Удын столовонуудай трестын хангалгын таһаг хартаабха, дабһалһан капустые прейскурантын сэнгээр хизаарлалтагүйгөөр худалдана.

г. Улан-Удэ, 1-й участок ПВЗ, отдел снабжения треста столовых, телефон ПВЗ 3-55 гү, *али 3-45* гэһэн адресаар хандаха.

Һайн дуранай Пожарна Обществодо бухгалтер хэрэгтэй. *Зауда, ул. Городская 26* гэһэн адресаар хандажа мэдэхэ.

УЛАН-УДЫН

Мяха-консервнэ ком... дай ФЗУ-гэй һургуули ... оной июниин 5-һаа эх... һурагшадые абахань.

Һургуули хадаа мяханай пр... ленностиин мэргэжэлтэдые бэ... нэ. Һуралсалай болзор 11 һа... классһаа доошо бэшэ һу... дүүргэһэн, 16 наһа г... хүнүүд эрэ эмын илгаагүйгө... һургуулида абтаха. Һурі... абтагшад үдэртэ 3 удаа түлө... гөөр эдеэ хоолоор, мүн хуб... хамтын байраар, коммуналь... нүүдээр хангагдаха байна.

Һургуулида орохын тула ... документнүүд хэрэгтэй гэбэл:

1. Өөрын мэдүүлгэ,
2. Түрэлхидэй мэдүүлгэ,
3. Нютагай органуудаар ... лэгдэһэн автобиографи,
4. Һургуули дүүргэһэн ... справка,
5. Бэеын элүүр тухай спра...
6. 2 фотокарточка.
7. Һүүлэй үедэ хүдэлм... байһан газарһаан гү, али ... лиһаа абаһан характеристикэ.

Паспортые өөрөө үзүүлхэ.

БМАССР-эй хойто райо... һуудаг хүнүүд Улан-Удэ горо... хэ пропускые милициин орг... һаа абаһан байха ёһотой.

Адрес: *г. Улан-Удэ, Мясо... нат, директор школы ФЗУ.*

Дире...

Археологическа экспедицид... левой худэлмэри хэхэ худэлмэ... 2—3 һарын болзороор хэр... болобо.

Кирсвэй улицын 27-до б... Бурят-Монголой культурын ... тудта 10 часһаа 1 час хүрэтэр... 3-һаа 5 час хүрэтэр орожо ус... нуул тухай мэдэхэдэ болохо.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (**ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС:** Улан-Удэ Унэн). **ТЕЛЕФОНУУД:** отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16

Н—02316. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000